Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 75. évfolyam, 40. szám ■ 2010. október 3. ■ Szentháromság ünnepe után 18. vasárnap Ára: 250 Ft

„Fontos teológiai distinkció, hogy a teremtés ünnepén *nem a teremtett világot, hanem a teremtő Istent imádjuk!* Neki adunk hálát mindenért a zsoltáros őszinte hódolatával: *»Az Úré a Föld és minden, ami betölti…«*"
Égtájoló ▶ *3. oldal*

„Sokféle fogadtatása és elhordozása (elutasítás, lázadás) lehet a szenvedésnek: annyiféle, ahányan vagyunk, ezért a téma örök aktualitása megkérdőjelezhetetlen."
A hónap könyve ▶ *7. oldal*

„Nehéz azt megélni, hogy csak álmomban futok kamasz lányommal, az unokákról nem is beszélve. Őrzöm a dédapám leveleit, aki tanító volt Burgenlandban. Özvegy nagyanyámnak nehéz sorsában az éneket idézte: »Mind jó, mit Isten tészen, és szent az ő akaratja.«"
Beszélgetés Deméné Smidéliusz Katalinnal ▶ *14. oldal*

Új utakon az evangélikus értelmiség ▶ *3. oldal*
Lelkésziktatások Dunán innen és túl ▶ *5. oldal*
Faludy-nap a Fasorban ▶ *7. oldal*
Konzervatív újítás ▶ *8–9. oldal*
Egy titkos papnénaplóból ▶ *14. oldal*
Heti útravaló ▶ *15. oldal*

SEMPER REFORMANDA

„Erre azt kérdezed: »Ha mindenki, aki az egyházban van, pap, akkor milyen címen különböztetik meg a laikusoktól azokat, akiket most papoknak nevezünk?« Válaszom: Az ilyen szavakkal , mint »pap«, »klerikus«, »spirituális«, »egyházi«, igazságtalanság történt, amikor valamennyi többi keresztyénről átvitték azokra a kevesekre, akiket most káros szóhasználattal egyháziaknak neveznek. A Szentírás ugyanis semmi különbséget nem tesz köztük, hanem csak szolgáknak, segítőtársaknak, sáfároknak nevezi azokat, akik most papokként, püspökökként és urakként szerepelnek, akiknek pedig a többieket kellene szolgálniuk a Krisztusba vetett hitnek és a hívők szabadságának tanítására rendelt igehirdető hivatallal. Mert jóllehet igaz az, hogy mi mind egyenlőképpen papok vagyunk, mégsem tudnánk mind – és ha tudnánk is, akkor sem volna szabad mindenkinek – nyilvánosan tanítani és szolgálni. Így írja Pál 1Kor 4,1-ben: »Úgy tekintsen minket minden ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárjait.«"

▶| *Luther Márton:* Értekezés a keresztyén ember szabadságáról *(Prőhle Károly fordítása)*

Ébredj, bizonyságtévő lélek!

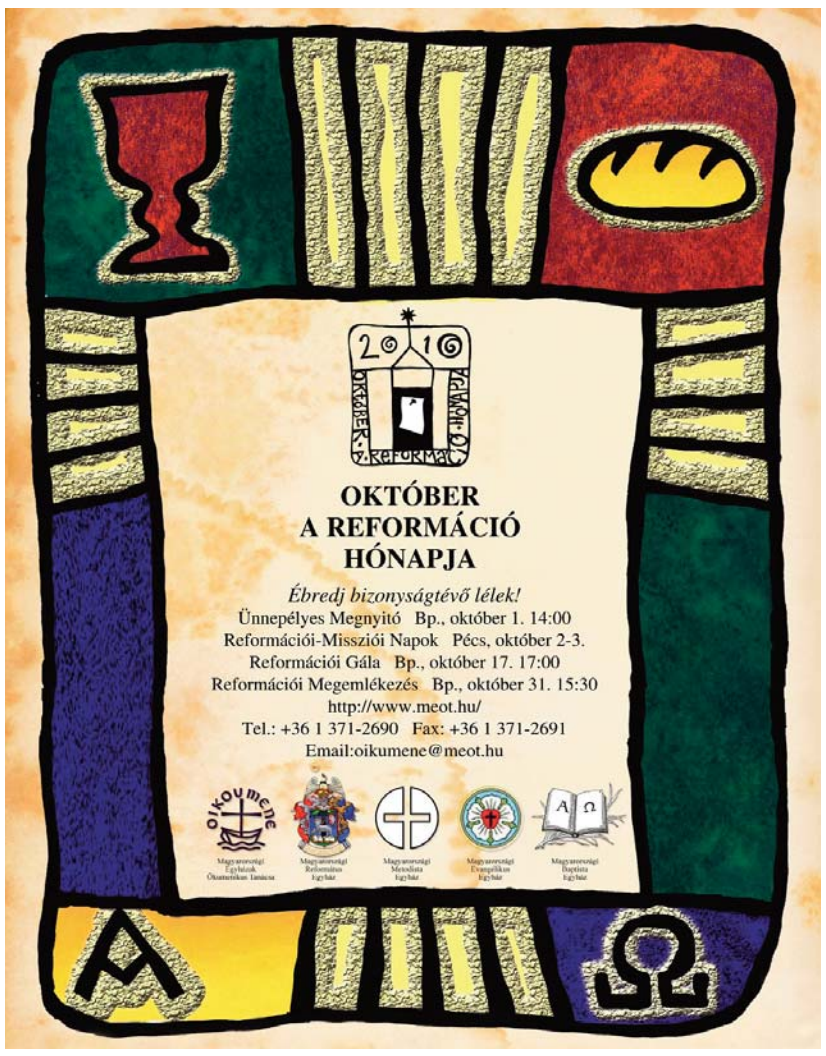

▶ *A reformáció hónapjának regisztrált programjait lásd a 6. oldalon*

■ Dr. Bóna Zoltán

Misszióra, hitünk bátor megvallására, meghirdetésére biztat bennünket 18. századi énekünk, amelyet az *Evangélikus énekeskönyvben* a 467. szám alatt találunk meg: *Ébredj, bizonyságtévő lélek!* Erre az ébresztésre napjainkban is nagy szükség van, mert sokszor bizony alszik bennünk a hívő lélek. Ha ébren van is, ez olykor alig látszik rajtunk, és egyáltalán nem hallatszik tőlünk.

A hit pedig olyan ajándék, amelyet nem sajátíthatunk ki, nem „privatizálhatunk". Hitünk bár a Szentlélek belső bizonyságtétele, ugyanakkor (legtöbbször) Isten népének tanúságtételén – szülői, nagyszülői hitoktatói, igehirdetői, lelkigondozói bizonyságtételen – keresztül jut el hozzánk. Mert: *„Hogyan is higgyenek abban, akit nem hallottak? Hogyan hallják meg igehirdető nélkül? (…) Így van megírva: »Milyen kedves azoknak a jövetele, akik az evangéliumot hirdetik!«"* (Róm 10,14–16)

Sokan vannak, akik a mi „kedves jövetelünkre", bátor bizonyságtételünkre, a jó hír elmondására várnak, s ezen múlik gondolataik átformálódása, érzéseik megszentelődése, életük nagy fordulata. Ehelyett sokszor – hamis tapintatból, hamis békességet szolgálva – eltitkoljuk hitünket még legközelebbi szeretteink elől is.

Mert alvó lelkek nemcsak a holtak világában vannak, hanem az élők közösségében is. Sokszor tehernek tűnik a lelki magasság, komolyság, tisztaság. Olykor mulasztásaink vagy tetteink miatt furdal a lelkiismeret. Máskor egyszerűen fájóan beteg a lelkünk.

Ezekben az állapotokban mi magunk ahelyett, hogy szembesítenénk furdaló, fájó lelkünket a bennünket megérintő Szentlélek munkájával, elaltatjuk. Altatjuk a lelkiismeretet, hogy ne zavarja otthonosságunkat a többség felszínes, „lelketlen" világában. Ennek az altatásnak azonban életveszélyes következménye lehet, hogy egyszer csak „arra ébredünk": elvesztettük a kapcsolatot a valóság igazi értelmével, az élet igazi értékeivel, a felelős cselekvés igényével és végül létünk céljával és alapjával, a Szentlélek Úristennel is.

Mint látjuk, *a bizonyságtévő lélek*nek nemcsak a mások hite, hanem a saját hitünk éltetése érdekében is bátran meg kell szólalnia. De ha tudjuk lelkünket és lelkiismeretünket altatni, akkor bizonyára ébreszteni is tudjuk. Vagy mások által ébresztetni, hogy aztán mi is megint másokat tudjunk evangéliumi hitre segíteni.

Az *Október a reformáció hónapja* rendezvénysorozat ez évi jelszava a címben idézett éneksor. Célja pedig a Krisztusban hívők ébresztése azért, hogy megnyilatkozzanak, tanúkká legyenek, hitüket bátran megvallják szóban és tettben egyaránt.

Sokakban él még a hit lelke, a hívő lélek, de valahol nagyon mélyen elaltatva. Évtizedeken keresztül ezt az elaltatást sugallta a társadalom, s az eredmény az lehet, hogy a hívő lélek már nincs befolyással a gondolatokra, a tettekre, a szavakra. Olyan, mintha nem is volna. Nem tesz bizonyságot szeretetről, reménységről, megbocsátásról és különösen nem Isten szeretetéről, jóságáról, irgalmáról, kegyelméről. Nem hirdeti az evangéliumot, a jó hírt s általában

> **Sokan vannak, akiknek éppen a mi bizonyságtételünkre, a mi nagylelkűségünkre, a mi szeretetünkre van szüksége, hogy ráébredjenek, hogy nekik is szól Isten Krisztusban megjelent kegyelme.**

a jónak a lehetőségét, létjogosultságát és égető szükségességét.

Elaltatott lélekkel maradnak el szép gondolataink, maradunk el mi magunk és szeretteink először a templomi közösségekből, azután a kulturális és a baráti közösségekből is. Elaltatott lélekkel nem tiltakozunk az ördög nyilvánvaló munkája ellen sem. Ezzel az elaltatott lélekkel a lemondásnak, a beletörődésnek, a feladásnak bukó árnyaiként tetszhalott állapotban létezünk.

Ébredj, bizonyságtévő lélek! – szól hozzánk a buzdítás. Ébredj, még nem késő, s ébressz, még van mit, még van kit! Sokan vannak, akiknek éppen a mi bizonyságtételünkre, a mi nagylelkűségünkre, a mi szeretetünkre van szükségük, hogy ráébredjenek, nekik is szól Isten Krisztusban megjelent kegyelme. A hit hallásból van. A „hallásnak" pedig az éber és bátran bizonyságot tevő lelkek szavaira, tetteire, megnyilatkozásaira van szüksége. Az ilyen lelki ébredést hozó reformáció nemcsak a 16. században volt szükséges és lehetséges, hanem ma is az.

Sokszor alvó, sokféleképpen elaltatott lelkünknek, lelkiismeretünknek, szellemi életünknek ébredésre van szüksége azért, hogy magunkra vegyük az élő hitnek, az éltető szeretetnek és az igazságosságot munkáló szellemnek őszinte igényét. Ezért így szólunk saját magunkhoz és a körülöttünk lévőkhöz egyaránt:

Ébredj, bizonyságtévő lélek! A várfalakra őrök álljanak,
Kik bátran szólnak, s harcra készek,
ha éj borul le, vagy ha kél a nap.
Hívásuk zengjen messze szerteszét, az Úrhoz gyűjtve népek seregét!

A szerző református lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára

A diakónia ünnepén

Egyházunk diakóniai bizottsága ez év január 19-i ülésén a diakónia napjává nyilvánította szeptember 25-ét, *Sztehlo Gábor* születésnapját. A diakóniában dolgozók, gondozottak, támogatók, vendégek és érdeklődők Deák téri templomban összegyűlt népes serege múlt szombaton azt mutatta, hogy nemcsak egyházunk, de az egész társadalom számára fontos és értékes az a munka, amelyet szeretetszolgálatunk végez az országban.

A mindennapok sokszor nehéz, embert próbáló, küzdelmes munkája után fontos az ünneplés is, amelyből újra és újra erőt lehet meríteni. A szeptember 25-i Deák téri együttléten a felolvasásokat diakóniai munkatársak, önkéntesek és ellátottak végezték, a lajoskomáromi fúvószenekar pedig zenével szolgált.

„Szeretetadósságban élünk"

Az úrvacsorás ünnepi istentiszteleten *Ittzés János,* a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnök-püspöke igehirdetésében hangsúlyozta: a szeretetszolgálat forrásánál Jézus Krisztus áll. Hiszen ahol az emberek életében megújító fordulat történik, ott mindig Isten cselekszik Jézus Krisztus által. Erre a fundamentumra épül diakóniai törvényünk, amely így fogalmaz: „A Magyarországi Evangélikus Egyház Jézus Krisztusba vetett hite alapján szeretetszolgálatot végez."

A diakónia Isten ügye. Ebből a forrásból lehet erőt meríteni, ahogyan Sztehlo Gábor is erőt tudott meríteni, amikor a diktatúrák ellenében harcolt a rászorulókért, vagy amikor az értetlen egyházvezetőkkel kellett viaskodnia a jó ügy érdekében. Így lett, így lehetett példává sokak számára a hűsége. Mert Isten bennünket, embereket is felhasznál embermentő szolgálatára. Ez a feladat nem nyűg vagy kötelesség, hanem ajándék, lehetőség, dicsőség. Amikor pedig megfáradunk, ő emlékeztet, és ad újult erőt: „Engem képviselsz, a nevemben cselekszel!"

A megfáradt európai kereszténység megújulásában alapvető fordulatot jelenthet ez a felismerés: nem kötelességből cselekszem, hanem amit teszek, az valójában méltóság, dicsőség, szabadság a számomra.

▶ *Folytatás a 4. oldalon*

FOTÓ: MÉSZÁROS GÁBOR

Gáncs Péter, Ittzés János püspök és Réthelyi Miklós miniszter helyez el koszorút Sztehlo Gábor Deák téri szobránál

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk, hálát adunk az egész teremtettséget átfogó szeretetedért, amellyel fenntartod életünket, és Jézus Krisztusban munkálod megváltásunkat. Add, hogy a te szereteted ne legyen hiábavaló életünkben, formálhasson bennünket, és a te arcod tükröződhessen rajtunk!

Könyörgünk világunkért, amely magán hordozza teremtő kezed nyomait. Megvalljuk, Urunk, hogy túl sokszor vagyunk benne hűtlen sáfárok és csak kevésszer jó gazdák. Természetesnek vesszük a kenyér ajándékát, és ellened háborgunk, ha szükséget szenvedünk valamiben. Kérünk, nevelj minket teremtett világunk iránti felelősségre, hogy lakhatóan őrizhessük meg utódaink számára.

Könyörgünk hazánkért, amelyben hosszú évszázadok óta őrizted őseinket, s ahol mi magunk is otthonunkra találhatunk. Kérünk, ne engedd felednünk, hogy csak akkor lehet igazán otthonunk e föld, ha tőled kapott ajándékként szeretni tudjuk. Emlékeztess erre vezetőt, politikust, polgárt, hogy ne kelljen hontalanná válni saját hazánkban.

Könyörgünk településünkért, a lakóhelyünk közvetlen környezetében élőkért. Gyakran beletemetkezünk saját problémáinkba, és nem vesszük észre azt, aki mellettünk segítségre szorul. Elmegyünk a koldus mellett, nem halljuk meg a hajléktalan kopogását, és ételről mesélünk az éhezőnek. Kérünk, erősítsd bennünk a szeretet felelősségét, hogy nyitott szemmel járjunk, és megtegyük, amit reánk bíztál.

Könyörgünk gyülekezeti közösségünkért, szereteted forrásának helyéért, amelyet oly sokszor mérgeznek emberi indulataink. Megvalljuk, Urunk, sokszor még egymást sem tudjuk szeretni, nemhogy ellenségeinket. Fordulj felénk könyörülő irgalmaddal, hogy gyarapodhassunk ne csak létszámban, de növekedhessünk az irántad való engedelmességben is. Add, hogy igéd magvetése ne legyen hiábavalóvá életünkben.

Könyörgünk családi közösségeinkért s benne önmagunkért. Annyi minden terhel bennünket: kit gyász és fájdalom, kit betegség és félelem, kit bizonytalanság és reményvesztettség. Támaszra, vigaszra, örömeinkben való osztozásra kaptuk tőled családi kötelékeinket, amelyeket sokszor kevesebbre becsülünk, mint amekkora ajándékot hordoznak magukban. Tégy minket szerető társsá, biztos támasszá, engedelmes gyermekké, hogy családunk legbensőbb szobánkká válhasson, ahol együtt állhatunk meg előtted.

Mennyei Atyánk, aki magad vagy a szeretet, még ajkunkon sincs a szó, de te már ismered gondolatainkat. Kérünk, hallgasd meg gyermekeid könyörgését, és adj meg mindent, ami a javunkra van. Add, hogy megtartó, gondviselő szeretetedből élve mi magunk is ennek a szeretetnek az eszközei lehessünk! Ámen.

WWW.MYLUTHER.HU

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 18. VASÁRNAP – JN 15,9–14

Teljesen megkötözve, teljesen szabadon

Néhány nappal ezelőtt gimnazista diákokkal parancsolatokról beszélgettünk. No nem a *Tízparancsolatról,* csak a hétköznapi parancsokról, utasításokról. Közös véleményük volt, hogy aki igazán jó tanár vagy szülő, az sose parancsol, hanem inkább megbeszéli, elfogadtatja a szándékait. Így a gyermeke vagy a tanítványa nem lesz alárendeltje, hanem mellé rendelődik, társsá válik. Kérdeztem őket a végletes helyzetekről. Olykor mégis arra kényszerül a nevelő, hogy parancsot adjon, nincs idő magyarázkodásra, elfogadtatásra. Ilyen nincs – mondták magabiztosan.

* * *

Martin Buber ezt meséli: *„Régen, ha a Sátán meg akarta akadályozni, hogy egy haszid a caddikhoz utazzon, apjának, anyjának vagy feleségének alakját öltötte magára, és erőnek erejével megpróbálta eltéríteni szándékától."*

* * *

Az új nemzedék nem tesz mást, mint világunkra hangolódik. Közben maga is világot alkot. Kiábrándultunk már a parancsok teljesítéséből. Elegünk van abból is, hogy emberek azzal igazolják gaztetteik jogosságát, hogy parancsot teljesítettek. Minden utasításban szabadságunk megnyirbálását látjuk. Minden körülírt rend féltett mozgásterünket fenyegeti. Legfontosabb vágyaink egyikévé lett a feltétel nélküli szabadság, amelyben semmiféle előírásnak, szabálynak vagy parancsnak sincs helye.

* * *

„De amikor látta, hogy minden akadályozás csak növeli Isten haszid hívének erejét, más módszert eszelt ki. Most békét köt az illetővel, akit kiszemelt, összebarátkozik vele, és szelíden így szól hozzá:

– Megtérítettél. Utazz csak el nyugodtan a rabbidhoz, de engedd meg, hogy veled mehessek, imádkozz, ahogy szoktál, engedd meg, hogy veled imádkozzam, tanuld azt, amit szeretsz, segítek neked benne."

* * *

A világ rendje elfordul a parancsolatoktól, és odafordul a manipuláció felé. Lépten-nyomon rejtett parancsok vesznek körül. Rafinált módon lopózik gondolatainkba a zaj, nehogy a csöndben valódi döntéseket hozhassunk. Tudatosan terelnek nyájba minket, hogy elveszítsük saját utunkat. Mi magunk is manipulálunk: nem is nézünk egymás szemébe. Vannak, akik annyira meggyűlölték ezt, hogy újra megteremtik maguknak a maguk parancsuralmi rendszereit. A bizonytalanság annyira gyűlöletes számukra, hogy készek feladni a jóérzésű szabadságot is azért, hogy biztonságérzetük visszatérjen.

* * *

„És ha majd eljön az ideje, így szól hozzá:

– Ülj a caddik székébe, és én melléd ülök. Együtt maradunk ezután."

* * *

Jézus parancsolatról beszél. *„Az az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket."* Nem manipulál, a szemembe néz, egyértelmű. Nem szeretne megnyerni, nem hízeleg, nem rejtőzik.

Az általa említett két szó gyökeresen ellentmond egymásnak. A parancsolat megfoszt minden döntésemtől. A szeretet állandó aktuális döntések sorozatát bízza rám. Éppen ebben a két szóban valósul meg életem a világban: teljes kötöttségben és teljes szabadságban.

Etikai határhúzás helyett magához köt. Ha a szeretet parancsának megszűnik a Jézushoz kötött személyessége, megszűnik az ember felé forduló személyessége is: identitását veszti. Odaállít a kereszt elé: ilyen a szeretet valójában, önmagát adja barátaiért. Ez a szeretet számunkra idegen. Nem egyszerű barátság ez, még csak nem is hasonlítható az emberi szeretetformákhoz: ez Isten szeretete. Ha Jézustól elszakadok, megszűnik az értelme, az élhetősége, a tartalma.

Másfelől viszont – éppen ebben a személyes zártságban – elém helyezi a szabad döntések sokaságát. Sőt azt mondja: mindent szabad! Sőt azt mondja: egyetlen helyzet sincs előre megírva! Arra biztat, hogy teljes valómmal vegyek részt az életben.

Szavaiból kirajzolódik egy valódi valóság, amelyben az életemet öröm járja át. Befogad egy olyan egységbe, amelyre nincsenek szavak, talán csak így: *„Ahogyan engem szeretett az Atya, úgy szeretlek én is titeket…"* Parancsolata nem a tizenegyedik, hanem az egyetlen. Isten szeretete rajzolódjon ki rajtunk!

Én pedig kész vagyok arra, hogy csodát tegyen velem: a szeretet csodáját.

■ Koczor Tamás

A VASÁRNAP IGÉJE

Jöjjetek, testvérek, közeleg az este

Az egész Európát feldúló harmincéves háború különösen a Német-római Birodalom területén okozott óriási, a népességet sújtó veszteségeket. Ám nemcsak gazdasági és társadalmi problémákat hagyott maga után ez a harminc év, hanem szétzilált, megcsappant lélekszámú gyülekezeteket is. Nem csoda, hogy éppen ebben a kilátástalannak tűnő időszakban kezdett kibontakozni az a kegyességi mozgalom, mely a reményvesztett lelkekben újra hitet tudott ébresztení: a pietizmus.

Heti énekünk, a *Jöjjetek, testvérek, közeleg az este* (EÉ 444) szerzője, *Gerhard Tersteegen* (1697–1769) a német református pietizmus egyik legismertebb és legjelentősebb képviselője. Száztizenegy énekszövege mellett jelentős teológiai írásokat is hátrahagyott. Tersteegen – akit kortársai gúnyosan csak tanulatlan szalagszövőként emlegettek –, bár nem tanult soha teológiát, önképzéssel és olvasással mégis átfogó teológiai műveltségre tett szert.

Megtérésének alkalmát is ismerjük: amikor 1724 nagycsütörtökén a Megváltó Gecsemáné-kertben átélt küzdelmeit tanulmányozta, az ige úgy megérintette őt, hogy egy Jézushoz címzett írásban felajánlotta magát és egész életét Megváltójának, s a levelet saját vérével írta alá.

Gyülekezeti énekeit, köztük a *Jöjjetek, testvérek* kezdetűt is *Lelki virágoskert* című gyűjteményében publikálta 1729-ben. Szövegeiben gyakran szól Isten mindenütt érezhető jelenlétéről – erre példa az *Itt az Isten köztünk* kezdetű éneke is – vagy a szolgálatkész testvéri szeretetről, melyet legszebben heti énekünk ötödik versszakában fogalmaz meg: „Egyikünk ha roskad, / Emelje a másik…"

A protestáns énekeskönyvek sorában különleges helyet foglal el az a forrás, amelyben heti énekünk dallamát először megtaláljuk: a *Cseh Testvérek Michael Weiße* lelkész által összeállított és 1531-ben kinyomtatott gyűjteménye ugyanis a legkorábbi, anyanyelven írott kottás énekeskönyv a reformáció történetében. Így tehát ez a testvérközösség, mely e tekintetben Wittenberget is megelőzte, méltán nevezhető a reformáció fontos, keleti bástyájának.

Weiße *Den Vater dort oben* kezdetű, hálaadó szöveggel látta el és étkezés utáni közös imádságnak szánta a dallamot, melyben az európai és a magyar népzenére is jellemző *kiskvintváltó szerkezet* nyomait fedezhetjük fel: magas járású kezdősorai után a negyedik sor mintegy kvintválaszként érkezik az alaphangra. Lendületes dallamvezetése révén, mely a meglehetősen nagy hangterjedelmet is magával ragadó erővel és természetességgel járja be, méltán tartozik gyülekezeteink legkedveltebb énekei közé.

■ Fekete Anikó

Mulandó időben maradandó cél

Kezdőmondata miatt úgy tűnik, mintha esti énekeink közé sorolhatnánk: „Jöjjetek, testvérek, közeleg az este…" Valójában egészen másról van szó. Isten vándorló népe tudatában van annak, hogy fogy az idő, és életünk reggele, a világ létének hajnala már mögöttünk van. Lassan véget ér az idő, mint amikor beesteledik, és a nap búcsúzik. Múlik az életünk, a világ léte is a vége felé közeledik. A vándorúton azonban Isten népe nem úgy megy, mint a céltalanul bolyongók, hanem úgy, mint aki tudja, hogy csak itt fogy az idő, de ez közelebb visz az Úrral való találkozás nagy pillanatához.

Ez azonban feladatok sorát jelzi. Koncentrálnunk kell, hogy a mulandó időben a maradandó célt el ne vétsük. A földjén dolgozó szántóvető siet, hogy sötétedés előtt be tudja fejezni a munkáját. A csónakban evező igyekszik a partra érni, mielőtt ráesteledik. A keresztény ember élete alkonyán – ez születésünk pillanatától kezdődik! – tisztában van azzal, hogy fogy a kegyelmi idő, és ez aktivitásra, igyekezetre, erőösszpontosításra készteti.

Hány ember szenved attól, hogy nem tudja, merre tart az élete, mi vár rá, mivel kell számolnia! Hányan és hányan pedig csak sodródnak a napok tengerén, mintha sem múltjuk, sem jövőjük nem lenne. A keresztény ember nagyszerű lehetősége és felelőssége, hogy tudatosan küzdjön az élet vándorútján, hiszen tisztában van azzal: nem a semmibe készül, hanem haza, az atyai házba, s ez meghatározza egész földi létét, minden gondolatát és cselekedetét.

Elkeseredés helyett Istenbe vetett bizalommal járjuk az utat! Sokszor elkeseredünk, nem is ok nélkül. Rögös az út, sok a ránk rakódott teher, és sok az előre nem kalkulálható probléma. Mi, Isten népének tagjai azonban tudjuk: Urunk előrement, hogy helyet készítsen nekünk. És abban is bizonyosak lehetünk, hogy amit szem nem látott, fül nem hallott, Isten azt készítette el az őt szeretőknek.

A szomorúság ellentéte nem csupán a jókedv, a lehangoltságé a lelkesedés, az elkeseredésé a feldobottság. Az elkeseredés ellentéte és ellenszere az Istenbe vetett bizalom. Aki tudja, Isten kegyelme megsegíti; aki tisztában van vele, hogy Isten velünk van; aki tudja, hogy minden akadályon átsegít a mi Urunk; és aki érzi, nem vagyunk árvák, hisz él a mi mennyei Atyánk: annak életében nem lesz úrrá a keserűség. Bizalmatlan világunkban, megbízhatatlan emberek között is megbízhatunk a nekünk bizalmat előlegező Istenben.

A tudatos küzdelem és az Isten és ember iránti bizalmi kapcsolat testvéri közösségben valósulhat meg. S ez újabb erőforrás. Kéz a kézben, a másikat nem lenyomva, hanem felemelve járhatunk.

Énekünk utolsó verse nagyszerű biztatás, tele reménységgel, bizakodással: „Hamar hazaérünk. / Csak előre bátran! / Örök öröm vár ránk / Az atyai házban." Erre csak egy felelet létezik: Ámen.

■ Hafenscher Károly (ifj.)

CANTATE

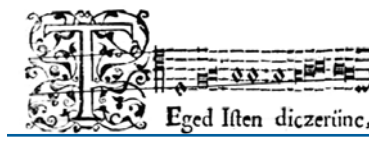

Az Evangélikus Élet korábbi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Új utakon az evangélikus értelmiség

Új utakat taposva címmel tartott kétszázadik rendezvényén huszonöt éves jubileumot ünnepelt a budahegyvidéki Keresztyén Értelmiségi Fórum. Az evangélikus templomban szeptember 25-én zajlott – a Magyar Evangélikus Értelmiségi Társasággal (Mevét) közösen rendezett – találkozón az egyház mai útjáról, lehetőségeiről és az értelmiség szerepéről gondolkozhattak el a résztvevők.

Dr. Fabiny Tamás püspök nyitóáhítatában Tamás apostol személyén keresztül szemléltette az intellektuális látásmód sajátosságait. Hangsúlyozta, hogy Jézus, tanítványa kételkedését látva, megadta neki a lehetőséget a tapasztalásra. Tamás ezáltal jutott el a kritikus gondolkodástól a hit alázatáig.

Az egyházközeli civil szervezetek munkájáról és helyzetéről *Benczúr László* északi egyházkerületi felügyelő számolt be. Egyik legfontosabb feladatukként az emberek személyes megszólítását emelte ki.

FOTÓK: MÉSZÁROS GÁBOR

A hallgatóság gondolatait megmozgató előadást tartott a kormány egyházpolitikájáról *Szászfalvi László* államtitkár. Az állam és az egyház között újrainduló kapcsolatépítést hitbeli és nemzeti evidenciának nevezte. Elmondta, hogy az elmúlt évekhez képest paradigmaváltás történt. Ismertette azokat az alapelveket, amelyek a mostani egyházpolitikát meghatározzák. A kormányzat elsőként az egyházak és az állam közötti bizalmi viszony minden szinten való helyreállítására törekszik. Másrészt fontosnak tartja, hogy ez a dialógus ne csak ünnepek idején, hanem a hétköznapokban is folytatódjon.

Folyamatban lévő intézkedésként említette az egyházak, egyházi intézmények munkájának lehető leggyorsabb akadálymentesítését, vagyis a negatív diszkriminációs jogszabályok megszüntetését. Végül hangsúlyozta: a kormány fontos feladatának tartja, hogy az egyházak működésének kiszámítható, stabil alapot biztosítson a finanszírozás tekintetében is. Több konkrét, a jövőbeli együttműködésre vonatkozó elképzelést is említett, például az előkészületben lévő, a vallásfelekezetekről szóló új törvényt, valamint az egyházi kártalanítás folytatását és a jövő év folyamán tervezett lezárását.

Az államtitkár előadásához kapcsolódó hozzászólások után újabb témaként a teológiai képzés jövőjéről szóló referátumok következtek. *Dr. Ujházi Lóránd,* a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Egyházjogi Tanszékének adjunktusa a jogi háttérrel ismertette meg a hallgatóságot. Meglátása szerint a jogi szabályozásnak elsősorban az egyház belső igényeinek kell megfelelnie, hiszen a teológusképzés az ő kizárólagos joga és kötelessége. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) képviseletében *dr. Bácskai Károly* a jövő zálogaként a különböző szakok bevezetésével történő nyitást, illetve a nem lelkész teológusok oktatásával létrejövő paritást fogalmazta meg. Gondolatait az EHE részéről *dr. Orosz Gábor Viktor* és *dr. Korányi András* egészítette ki.

Zárásként *Mihályi Zoltán,* a Magyar Evangélikus Értelmiségi Társaság elnöke a keresztény értelmiségnek az ország és az egyház iránti felelősségére mutatott rá. Az eddig elvégzett huszonöt éves munka bizonyítja, hogy szükség van rájuk.

■ A. M.

Esperesi tanácskozás projektbemutatóval

Három napra – múlt hétfőtől szerdáig – egyházunk esperesei vették birtokukba a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthont. A tanácskozás résztvevőinek köre hétfőn azonban kibővült az egyházmegyei felügyelőkkel, mert az aznap megvitatandó téma érintette a presbiteri szolgálatot is.

A tanácskozáson részt vevőknek *Végh Szabolcs* otthonvezető mindenekelőtt bemutatta azt a – *Komplex fenntarthatóság* nevet viselő – mintaprojektet, amelyet a balatonszárszói intézmény európai uniós pályázaton nyert támogatás segítségével fog megvalósítani.

Az ismertetés után *dr. Garádi Péter* a tavaly megrendezett, mintegy ezerkétszáz gyülekezeti tisztségviselőt vonzó országos presbiteri találkozó (EPOT) nyitva maradt kérdéseiről szólt. Mondanivalója elején önkritikusan állapította meg, hogy az országos találkozó óta eltelt évben szinte semmi nem történt. Márpedig ebben az esetben nem a lelkészek feladata lett volna újabb hasonló jellegű – ha nem is ilyen sok résztvevős – rendezvények megszervezése, hanem önszerveződő módon a felügyelőké és a presbitereké. Hogyan lehetne pótolni az elszalasztott alkalmakat? – tette fel a kérdést.

További felvetéseket is említett az előadó: Miként lehetne a presbitereket az egyház megújításának szolgálatába állítani? Milyen rendszeres presbiteri alkalmak legyenek? Legyen-e újabb országos találkozó, vagy sem? A nyitva maradt kérdésekre szükséges volna válaszokat adni.

Az EPOT-nak azért volt pozitív hozadéka is. Első gyümölcse az, hogy októberben elkezdődik a presbiterképzés a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. A részletekről *ifj. dr. Hafenscher Károly,* az intézmény igazgatója adott tájékoztatást. Jelentős mérföldkő ez – hangsúlyozta az igazgató –, hiszen ilyen jellegű képzés ebben a formában még nem volt egyházunkban. Olyan – aktív – presbitereket várnak erre a tanfolyamra, akik szívvel-lélekkel vállalják a presbiteri tisztség felelős szolgálatát.

A presbiteri alapképzés, amely komoly tanulmányi munkát, átfogó ismeretek megszerzését és egymást építő testvéri közösséget kínál a résztvevőknek, két részből fog állni: egy őszi és egy tavaszi hétvégét szánnak rá. A két alkalom szorosan összefügg egymással, ami azt jelenti, hogy a jelentkezés a két hétvégére együtt érvényes. Az első időpontja október 15–17., míg a másodiké 2011. április 8–10.

A továbbiakban az egyházmegyei felügyelők már nem vettek részt a tanácskozáson, ám az esperesek számára nem fejeződött be a munka. *Dr. Varga Gyöngyi,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének docense és *Németh Zoltán* pécsi lelkész a lelkészakadémia elmúlt öt évének tapasztalatairól beszélt. Ahogy elhangzott, öt év alatt huszonkét kurzust tartottak, melyeken összesen 204-en vettek részt. Ez lelkészi karunk kétharmadát jelenti. Hol maradt vajon az – elvileg kötelező lelkészi továbbképzés részének tekinthető – lelkészakadémiáról a lelkészek egyharmada? Miként lehetne a hiányzókat megszólítani? – tették fel a kérdést az előadók.

Az elméleti részt gyakorlati blokk követte. Az espereseknek szituációs játék keretében egy krízishelyzetben hozzájuk fordulón kellett segíteniük.

Az esperesi tanácskozás végén a szintén jelen lévő püspökök egyházkerületük aktuális eseményeiről tájékoztatták egyházunk lelkészi középvezetőit.

■ Kiss Miklós

„Imádkozó háztetők” – hétköznapi teremtésvédelem

ÉGTÁJOLÓ

Ezekre a napokra hirdettük meg – immár második esztendeje, országszerte, egyházszerte, azaz ökumenikusan – a teremtés hetét, a teremtés ünnepét. *(Nyitó istentiszteletéről híradás és a témához kapcsolódó riport lapunk 8–9. oldalán olvasható. – A szerk.)* Tudom, hogy manapság sokan még évezredes ünnepeinkről is megfeledkeznek, így ennek az új ünnepnek a bevezetésével eddig csak kevés lelkészünk, gyülekezetünk élt.

Őszintén szólva talán kicsit gyanús is az egész ügy, hiszen úgy tűnik, mintha az egyház már megint a korszellemhez igazodva „trendi” akarna lenni, amikor a politika által is felkapott környezetvédelmi kérdések felé fordul.

Pedig mi tudatosan nem környezetvédelemről, hanem *teremtésvédelemről* beszélünk. Ez nem szőrszálhasogató játék a szavakkal, hanem fontos teológiai megkülönböztetés. A különbség, ha úgy tetszik: ég és föld!

A környezetvédelem az immanens, horizontális síkon gondolkodó ember tiszteletre méltó törekvése, hogy megvédje a maga kis világát, környezetét a legveszélyesebb ragadozótól, kártevőtől, a másik embertől. A környezetvédelmi erőfeszítéseket többnyire egyfajta keserű tapasztalat, félelem motiválja. A másik ember potenciális veszélyforrás, aki szennyezi, mérgezi az életterünket, a levegőt, a vizet, a talajt, a táplálékot…

Ezzel szemben a teremtésvédelem lényege a teremtmény hálás rácsodálkozása a Teremtő ajándékaira. Boldog rácsodálkozás a teremtett világra annak minden kincsével együtt, beleértve a teremtménytársat, akiben nem rizikóforrást, hanem potenciális segítőtársat látunk. Munkatársat, akit arra kaptunk, hogy együtt műveljük és őrizzük a nekünk ajándékozott földet.

Fontos teológiai distinkció, hogy a teremtés ünnepén *nem a teremtett világot, hanem a teremtő Istent imádjuk!* Neki adunk hálát mindenért a zsoltáros őszinte hódolatával: *„Az Úré a Föld és minden, ami betölti…”*

Valójában nem új ez az ünnep, hiszen falusi gyülekezeteinkben még sokfelé élő hagyomány az őszi aratási hálaadás. A teremtés ünnepe ezt a tradíciót szeretné bizonyos ökoteológiai elemekkel elmélyíteni, gazdagítani és ilyen módon városi gyülekezeteinkben is meghonosítani.

Ebből az adoratív hálaünnepből meríthetünk erőt, hogy a hétköznapokban se feledkezzünk meg arról, hogy kinek a jóvoltából és kinek a küldetésében élhetünk teremtményként és teremtménytársként a földön. E nélkül a tiszta ünnepi intonáció nélkül menthetetlenül elhangolódik az életünk, és a ránk bízott rendezett világot, a kozmoszt a zűrzavar, a káosz felé taszítjuk.

Az ünnep segít újra meg újra megtalálni identitásunkat és mandátumunkat a teremtett világban. Segít eligazodni a hétköznapok súlyos kérdéseiben. Mit és hogyan építsünk? Mit és hogyan termeljünk? Mit és hogyan fogyasszunk? Mit és hogyan osszunk meg egymással?

Már épületeink – vagy akár egy háztető is – prédikálhatnak arról, hogy kihez tartozik az életünk, kitől várjuk az erőt és az áldást. Régebben csak a templomtornyok mutatóujjai emelték fel tekintetünket az ég felé, és figyelmeztettek arra, aki az ég és a föld Ura. Napjainkban egyre több profán jelzést is kaphatunk, ha nyitott a szemünk és a szívünk. Ha fogékonyak vagyunk a nem szakrális céllal állított eszközök szimbolikus, transzcendens üzenetére, akár még a háztetőre szerelt napkollektorok is „prédikálhatnak” nekünk. Nekem legalábbis Jakab apostol hitvallását juttatják eszembe: *„…minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá…”* (Jak 1,17) Lehet, hogy túl élénk a vizuális fantáziám, de az ég felé tárt napelemek, esővízgyűjtők látványáról a ég felé emelt, üres, imádkozó kezekre asszociálok…

Ugyanakkor nem vagyok rajongó. Tudom, hogy akik ilyen felülről érkező energia begyűjtésére alkalmas szerkezeteket építenek a házuk tetejére, csak kis százalékban teszik ezt hitvalló céllal. De öröm, hogy ebben a – ma még kicsi, de reménység szerint egyre növekvő – táborban evangélikus gyülekezetek és intézmények is ott vannak már. Hiszen nem mindegy, hogy templomaink, parókiáink miről prédikálnak. Sajnos, többségükben gazdaságtalan, szinte kifűthetetlen, energiapazarló épületeket örököltünk derék őseinktől, akiknek, többek között, a hőigénye is más volt, mint a mienk…

Ebben az összefüggésben igen jelentős az a mintegy ötvenötmillió forintos mintaprojekt, amely balatonszárszói konferencia-központunkban valósul meg a közeljövőben. Erről részletesen olvashattunk lapunk előző számának teremtésvédő rovatában *„Komplex fenntarthatóság”* címmel.

De mit tehet az, akinek talán még pályázni sincs lehetősége ilyen beruházásra? Hadd említsem egy kicsiny fővárosi gyülekezetünk pozitív példáját. A pestújhelyiek ez év tavaszára készültek el a lelkészlakás és a gyülekezeti terem felújításával. *(Lapunk természetesen – május 2-i számában – erről az örömünnepről is tudósított.)* A tetőre szerelt napkollektorok jóvoltából az épület melegvíz-ellátásának költségeit „felülről” fizetik. Íme, az „imádkozó háztetők” áldása, avagy teremtésvédelem a hétköznapokban…

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

Felügyelők Kondoroson

A Kelet- és a Nyugat-békési, valamint a Pesti Egyházmegye félszáz egyházközségi felügyelője és vezető tisztségviselője gyűlt össze az elmúlt szombaton délelőtt Kondoroson.

Tuska Tibor, a házigazda gyülekezet lelkésze JSir 3,22–32 alapján tartott igehirdetést a templomban, majd a gyülekezet kórusa és gitárosai adtak színvonalas műsort. *Darida Ferencné* felügyelő köszöntötte a vendégeket, ismertette az egyházközség történetét, és szólt az 1904-ben épített templomról.

A gyülekezeti teremben kezdődött konferencián *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő töltötte be a moderátor szerepét.

Dr. László Jenő Csaba Nyitott templom éjszakája címmel számolt be a pusztaföldvári evangélikusok egész estét betöltő rendezvényeiről, a közben szerzett tapasztalataikról. Igyekeznek színes, zenés programokkal, közérthető nyelvezettel, közvetlen stílusban nyitni azok felé, akik eddig nem lépték át a templom küszöbét.

Jelen sorok írója *Idősek az egyházban* címmel tartott vitaindítót, figyelemmel arra, hogy növekszik a nyugdíjas korosztály aránya, közelít a népesség egyharmadához, ami az evangélikusságra vetítve százezer fő. A hozzászólók hangsúlyozták az egyház feladatait, lehetőségeit és felelősségét öregedő társadalmunkban.

A híres kondorosi csárdában elfogyasztott ízletes ebéd után *Czerván György,* a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára *Egyház és közélet* című előadásában szólt evangélikus kötődéséről, a kormány agrárstratégiájáról, a munkahelyteremtés fontosságáról, a fogyasztói gondolkodás megváltoztatásáról, a piaci szabályozásról. Kiemelte értékeinket, a jó termőföldet, a vizet és a magyar nép több nemzedéken át felhalmozott termelési tapasztalatait. Az egybegyűltek a – sok gyülekezeti tagot személyesen is érintő – elemi csapásokról, az ítéletidő okozta hatalmas károk mérséklésének lehetőségéről tettek föl kérdéseket az államtitkárnak.

Tavalyi kecskeméti előadása után fokozott érdeklődéssel várták a felügyelők *dr. Tőkéczki László* történészt, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának docensét, református egyházkerületi főgondnokot. Az előadó kifejtette: reményt ad, hogy elindult egy protestáns fiatalodási folyamat. Az 1781-es türelmi rendelet után az addig üldözött evangélikusság is talpra állt, iskoláikban mind több papot és tanítót képeztek, akik az ország kisebb településeire is eljutottak. Az emberi tehetség ma is felgyorsíthatja a fejlődést.

A nagy tapssal honorált előadás után a felügyelők megszavaztak egy ajánlást *Idősek és az egyház* címmel az evangélikus megújulás stratégiájához.

Zárásként meglepetésprogram következett. A tizenöt éves orosházi Székács József Evangélikus Óvoda, Általános iskola és Gimnázium legkisebbjei, az óvodások érkeztek a kondorosi templomba, ahol *Révész Józsefné Tóth Erzsébet* óvodaalapító és *Vayer Tímea* óvodavezető ismertette az intézmény munkáját, majd az apróságok – *Gavallérné Koszorús Éva* és *Vörös Jánosné* óvónők vezetésével – szívet-lelket gyönyörködtető műsort adtak.

■ Koszorús Oszkár,
a Nyugat-békési Egyházmegye felügyelője

HIRDETÉS

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban október 3-án

- *Evangélikus ifjúsági műsor* címmel *Luther* életéről láthatnak képes sorozatot hét héten keresztül. A 2. rész az egyetemi évekről szól. A reformátor életét *dr. Blázy Árpád* mutatja be, Luther-énekeket énekelnek a Deák Téri Evangélikus Gimnázium tanulói *Bence Gábor* vezetésével. Az adás az m1-en 10.45-kor, az m2-n 13.45-kor kezdődik.
- *Evangélikus templomok* címmel Albertirsa evangélikus templomait mutatják be az m1-en 10.50-kor, az m2-n 13.50-kor.

A műsorok szerkesztője *Nagy László,* rendezője *Nemes Takách Ágnes.*

HIRDETÉS

Ha egy napját kellemesen és hasznosan kívánja eltölteni, ha fontosnak tartja saját és családja egészségét, és átfogó képet szeretne kapni egészségi állapotáról, jöjjön el a *Korhatár 50+* magazin egészségnapjára!

korhatár 50+ magazin 2010 Egészségnap

Időpont: 2010. október 10., 10–17 óra
Helyszín: SYMA Sport- és Rendezvényközpont, Budapest XIV., Dózsa György út 1., C terem

Egészségprogramok:
– 21-féle átfogó vizsgálat az egészségvédelmi szűrőprogram szűrőkamionjában
– Méhnyakrákszűrés
– Tanácsadás az Alzheimer-betegségről
– Testtömegindex-, testzsír-, magasság- és testsúlymérés
– Hallásvizsgálat
– Prevenciós tanácsadás

További programok:
– Színvonalas színpadi előadások
– Író-olvasó találkozó Borzák Tiborral és Szécsi Katalinnal
– Gyermekprogramok gazdag választéka
– Nyereményjátékok értékes nyereményekkel
– Emlékfotó a rendezvényről

A részletes programot keresse a *Korhatár 50+* magazinban és a *www.korhatar.hu* honlapon!
A belépés és a szűrővizsgálatok ingyenesek, sorszámigénylés a helyszínen!

A diakónia ünnepén

► *Folytatás az 1. oldalról*

Isten az emberiség történetébe belekódolta a szeretetszolgálatot, hiszen szegények mindig voltak, és mindig lesznek. A szeretetszolgálatot végzőkben maga Isten hajol le a rászorulókhoz. Szeretetadósságban élünk, amelyet életünk végéig törleszthetünk hálával és örömmel mások javára. „Tradíciót szeretnénk teremteni, amikor Sztehlo Gábor születésének 101. évfordulóján először ünnepeljük a diakónia napját” – hangoztatta Ittzés János.

Díjátadás

A diakóniai bizottság két díjat alapított, amellyel a szeretetszolgálatban részt vevők munkáját jutalmazza. *Az Év Diakóniai Munkatársa Díjat* a bizottság egyházkerületenként ítéli oda olyan, evangélikus intézményben dolgozó munkatársaknak, akik elkötelezettek a diakónia ügye iránt, az ellátottak számára lelkiismeretes támogatást nyújtanak magas szakmai színvonalon, a rájuk bízottak szükségleteit mindenkor szem előtt tartva. Munkájukat lelkiismeretesség jellemzi, a munkatársi közösségnek aktív, jó szándékú tagjai. Lojálisak a foglalkoztató intézmény, illetve a fenntartó egyház iránt. Rendezett életvitelük példa a többi munkatárs számára. Belső elhívással kötelezték el magukat a diakónia ügye mellett keresőként vagy aktív gyülekezeti tagként. Nyitottak a folyamatos fejlődésre, továbbképzésre.

Az Év Szponzora Díjat szintén egyházkerületenként ítéli oda a diakóniai bizottság a diakóniai munkát támogatók közül azoknak, akik lehetőségeikhez mérten pénzbeli vagy természetbeni adományokkal rendszeres vagy egyszeri, de kiemelkedő segítséget nyújtottak valamelyik diakóniai intézményünknek vagy az intézményen keresztül a rászorulóknak. Érdeklődnek a támogatott intézmény szakmai munkája iránt, elkötelezettek a rászorulók segítésében.

2010-ben *Az Év Diakóniai Munkatársa Díjban* részesült: *Balánné Litavecz Anita, Bozorády Zoltán Kornél, dr. Szilvássyné Peregi Eszter. Az Év Szponzora Díjat dr. Birinyi Péter, Bogár József* és *Bánfi Péter* vehette át.

„Akinek nincsen semmije, az Gábor bácsi gyereke…”

A diakónia ünnepén sokszor felidézték Sztehlo Gábor alakját, aki jelenkori szeretetszolgálatunk alapjait rakta le gyermekmentő munkájával. Személyéről, szolgálatáról sokáig nem lehetett beszélni, külföldön hamarabb kapott elismerést, mint saját hazájában. Talán ma sem ismerik a nevét elegen. Méltó elismerés egyházunktól, hogy az ő születésnapján adhatnak hálát a diakóniai munkatársak, az önkéntesek, az ellátottak az elvégzett munkáért és a kapott lehetőségekért.

Sztehlót és megmentett gyermekeit idézte az ünneplők közé a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola diákszínpada a *Gaudiopolis* című színdarabbal, amelyet *Németh Gyöngyi* írt és rendezett. A darab által felvillantott pillanatokban betekintést nyerhettek az ünneplők abba a kegyetlen korba és világba, amely a túlélésről, a mindenáron való túlélésről szólt. Amelyben a megmentett, de sokszor árván maradt gyermekek maguk is vadakká és kegyetlenné váltak, és akiket egy jóságos ember az életét kockáztatva szelídített meg, hogy egymással is békességben „Örömvárosban” élhessenek emberhez méltó életet.

„Szárnyaim alá rejtelek”

A diakónia napján a résztvevők megkoszorúzták Sztehlo Gábor Deák téren álló szobrát. Ott elmondott ünnepi beszédében *dr. Réthelyi Miklós,* a nemzeti erőforrások minisztere az együttérzés fontosságát hangsúlyozta, amikor Sztehlo Gábor szavait idézte: „Ami téged érint, azt én is magamra veszem. Ha te nem lennél, magányos lennék. Mások ínsége cselekvésre indít.”

FOTÓ: MÉSZÁROS GÁBOR

Dr. Réthelyi Miklós

A diakónia napja a szavak nélküli igehirdetés napja – emlékeztetett a miniszter:

– Békeidőben élünk, nem vagyunk életveszélynek kitéve, annyi a dolgunk mindössze, hogy Sztehlo példáját követve gondoskodjunk egymásról. Nekünk, magyar felnőtteknek, akik komolyan vesszük a hivatásunkat, Sztehlo köpenyét kell felvennünk, és meg is kell látszania rajtunk, hogy az ő köpenyét viseljük. Ez alá a köpeny alá pedig be kell vonnunk mindenkit, aki a segítségre rászorul.

Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke felidézte az egy évvel ezelőtti szoboravatást. Azóta, vagyis 365 napja napi huszonnégy órában hirdet valamit ez a szobor. Sokan sajnos csak felpillantanak rá, és továbbmennek. Pedig ennél a szobornál meg kell állni, körbe kell járni ahhoz, hogy megértsük, amit a szürke márványtömb mond nekünk. Azt, hogy e meghasadt, széttöredezett világ élei között fölfedezhetjük az irgalmas szeretetet. „Szárnyaim alá rejtelek” – a befogadó, irgalmas szeretet mozzanata ez, amellyel Isten hajol hozzánk. Ezzel a befogadó szeretettel arra ösztönzi az embert, hogy „fogadjátok be egymást ti is”.

A püspök megemlékezett a szobor szeptember 18-án elhunyt alkotójáról, *Vigh Tamásról* is. Szintén nemrég távozott el az élők sorából *Bartosné Stiasny Éva,* aki Sztehlo Gábor közvetlen munkatársa volt a gyermekmentés idején.

A kormány, az egyház, a szeretetintézmények képviselői mellett több „Sztehlo-gyermek” is elhozta az emlékezés virágait a szoborhoz. Az ünnepség végén pedig a lajoskomáromi fúvósok kíséretével azt az éneket énekelték el az emlékezők, amelyet Gaudiopolisban énekeltek a gyerekek minden este: „Ó, terjeszd ki, Jézusom, / Oltalmazó szárnyad, / És csitíts el szívemben / Bút, örömöt, vágyat! / Légy mindenem, légy fényem: / Sötéten jő az éj. / Nagy irgalmadból élnem / Szüntelen te segélj!”

■ Sánta Anikó

Az év diakóniai munkatársai

Balánné Litavecz Anita • A Mezőberényi II. Kerületi Evangélikus Egyházközség Idősek Klubjának dolgozója 2001 szeptembere óta. Szociális gondozói és ápolói feladatokat végez az idősek nappali ellátásában és a házi segítségnyújtás területén. 2004-ben szerzett szakirányú képzettséget. Az egyházközség aktív tagja. Munkáját teljes odaadással végzi, a gondozottak érdekeit mindig szem előtt tartja. Munkatársaival barátságos, segítőkész. Felettesei bármikor számíthatnak rá, az intézményhez lojális. Szakmai tudását a legmagasabb szinten alkalmazza.

Bozorády Zoltán Kornél • 1965-ben szentelték lelkésszé Csepelen. Több szolgálati hely után 1978 óta dolgozik lelkészként Nyíregyházán. Kezdettől fogva a nyíregyházi idősek otthonának fejlesztője, gondozója. 1984-től alkoholbetegek gondozásával is foglalkozik. 1984-ben kezdte meg az Emmaus Evangélikus Szeretetotthon építését. Egyházi tisztségeiből adódó szervezési, vezetési feladatai mellett mindig elsődleges fontosságúnak tartotta az ige hirdetését, a munkatársak és az ellátottak lelkigondozását. Máig a diakóniai csendesnapok szervezője.

Dr. Szilvássyné Peregi Eszter • A Győri Evangélikus Egyházközség által fenntartott győri és börcsi evangélikus szeretetházak igazgatója. 2003 óta dolgozik az intézményben, előbb főnővérként, majd intézményvezetőként. Határozottan következetes, a közösséget féltő és építő vezető. Hitelességét szakértelme mellett elsősorban az életében hordozott biblikus értékek adják. Egyházunk diakóniai bizottságának tagja és az Evangélikus Módszertani Intézmény szakértője. Szakértelmét a szociális szféra világi területein is elismerik: ellátott- és betegjogi képviselő, szociálpolitikai szakértő, a győri idősügyi tanács tagja. Aktív gyülekezeti tag.

Az év szponzorai

Dr. Birinyi Péter • A budapesti Mikszáth patika vezetője. 2005-ben gyógyszerészdiplomát, 2007-ben pedig doktori fokozatot szerzett. 2010 májusa óta segíti egyházunk diakóniai szolgálatát gyógyszeradományokkal. Az elmúlt időszakban több mint háromezer doboznyi adományt juttatott el intézményeinkbe. A tavaszi árvizek idején az arnóti és a sajókazai gyülekezetet fertőtlenítőszerrel is segítette. Felnőttként keresztelkedett meg, aktív református gyülekezeti tag.

Bogár József • Festő szakmunkás. 1986 óta segíti az Élim Evangélikus Szeretetotthont. Az ott élők környezetét szépíti önkénteseként. Munkáját nemcsak precizitás, hanem rugalmasság is jellemzi. Az intézményben megjelenő problémák iránti fogékonysága személyes érintettségből fakad.

Bánfi Péter • A Dominó Trans Kft. ügyvezető igazgatója. Tíz éve segíti intézményeinket nagy értékű nyugat-európai segélyszállítmányok ingyenes szállításával. E segítség révén intézményeink eszközparkjának minősége jelentősen javult. A szombathelyi intézményeket nagy értékű pénzadományokkal is segíti. 2000 óta aktív gyülekezeti tag Szombathelyen. Johannita lovag, a nyugat-európai altagozat vezetője.

A huszonegyedik beiktatott lelkész Kajárpécen

A kajárpéci gyülekezet 1692 óta íródó történetében húsz olyan lelkész szolgált, akinek a nevét megörökítették a jegyzőkönyvek. Az elmúlt hét szombatján *Smidéliusz András* személyében a huszonegyedik ilyen pásztor beiktatására került sor. *Jankovits Béla* eddigi kajárpéci lelkész nyugdíjba vonulása okán üresedett meg az egyházközség lelkészi állása, amelyre a gyülekezet egyhangúlag hívta meg Smidéliusz Andrást. Az új lelkipásztor ezt megelőzően a Déli Egyházkerület püspöki titkára – és ebbéli minőségében az *Evangélikus Életnek* is rendszeres tudósítója – volt. Az iktatás szolgálatát *Kiss Miklós,* a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese végezte.

„Érezd a felelősségét és a súlyát annak, hogy beállhatsz azoknak a sorába, akik ebben a gyülekezetben több mint négyszáz éve őrzik és adják tovább az evangélium reájuk bízott drága kincsét. Hűséges szolgálatra kötelez téged családi indíttatásod és a gyülekezetnek az a szeretete, ahogyan várt és fogadott téged” – hangsúlyozta az esperes.

FOTÓ: MENYES GYULA

Smidéliusz András a meghívón szereplő ige – *„Íme, nyitott ajtót adtam eléd...”* (Jel 3,8) – alapján tartotta meg beiktatott lelkészként első prédikációját. Sok a bezárt ajtó ember és ember között – mondta –, de van egy olyan ajtó, amely mindig nyitva áll, és amely hívogatja az embert. Jézus a nyitott ajtók ura, az ő kezében van az a kulcs, amely ezt az ajtót kinyitotta előttünk, amelyen belépve szabad utunk van a mi mennyei Atyánkhoz.

Az iktatást követő ünnepi díszközgyűlésen felsorolták azok neveit, akik írásban köszöntötték az új lelkészt. Rajtuk kívül köszöntést mondott *Bede Tamás,* a Győr-Mosoni Egyházmegye másodfelügyelője, *Krizsán Zoltán* cinkotai és *dr. Csepregi Gyula* kőbányai felügyelő, *Laki György* polgármester és a nyugdíjba vonult elődd, Jankovits Béla.

Smidéliusz András új szolgálati helyén legfontosabb feladatának az igeszolgálatot tekinti. Ezenkívül hangsúlyos szerepet kap tervei között a látogatás, a személyes kapcsolattartás a gyülekezet tagjaival. Hasonlóképpen prioritást kap lelkészi szolgálatában a gyermek- és ifjúsági munka, amely a hitoktatással már kezdetét is vette.

■ K. M.

Határtalan szolgálattevők

Lelkész házaspár iktatása az egykori határsáv zsákfalujában

Az ágfalvi evangélikus templomban szeptember 25-én délután ünnepi istentisztelet keretében iktatta be hivatalába a gyülekezet meghívott lelkészeit – *Heinrichs Esztert* és férjét, *Heinrichs Michaelt* – *Gabnai Sándor,* a soproni egyházmegye esperese.

A lelkész házaspár 2008 őszén költözött Ágfalvára. Szolgálatukban igyekeznek kiaknázni a „határtalanság” adta lehetőségeket, hiszen a falu két utcája is Ausztriában végződik. Nagyon jó kapcsolatokat ápolnak a szomszédos osztrák falvakkal és az ottani evangélikus és katolikus gyülekezetekkel.

Ágfalva a határnyitásig „zsákfalu” volt, az egyetlen magyarországi szomszédja Sopron. Elmondásuk szerint mivel a várossal nem lehetnek egy súlycsoportban, ezért is fontos számukra a szomszédos osztrák településekkel való jó kapcsolatok kiépítése.

Heinrichs (Molnár) Eszter Sárváron született, itt érettségizett. Teológiai tanulmányai során Németországban, Berlinben kapott ösztöndíjat. Ez idő alatt elvállalta a Berlini Protestáns Magyar Gyülekezet gondozását. Magyarországi tanulmányai végeztével visszatért Berlinbe, ahol még öt évig folytatta a gyülekezet lelkipásztorolását. Mellette egy ötezer lelkes német gyülekezetben (Evangelische Advent-Zachäus-Kirchengemeinde) is szolgált két éven keresztül, valamint egy egyházi fenntartású hajléktalanszállón a Berliner Stadtmissionnál.

Eszter Németországban ismerkedett meg későbbi férjével, Michael Heinrichs lelkésszel, aki tanulmányait a nyugat-berlini Kirchliche Hochschulén kezdte, amely a két Németország egyesítése után egyesült a kelet-berlini Humboldt Egyetemmel, így itt szerzett diplomát. A Berlinben töltött segédlelkészi évek után középiskolai hitoktatóként, ifjúsági lelkészként és „önkéntes” lelkészként dolgozott. Két évet Budapesten is éltek, ahol Michael *Balog Zoltán* református lelkész mellett a német ajkú református gyülekezetben segédkezett, és börtönlelkészként dolgozott.

Két gyermekük született, *Dávid* és *Ármin.*

Jelenleg ketten látják el a lelkészi feladatokat Ágfalván és Sopronbánfalván. Heinrichs Michael emellett Ausztriában, Bécsújhelyen is dolgozik – középiskolai hitoktatóként.

A SZERZŐ FELVÉTELE

■ Menyes Gyula

Visszatérő szolgáló

Hulej Enikő iktatása Kecskeméten

Mintha csak összebeszéltek volna múlt szombaton az ünnepi istentisztelet szolgálattevői *Hulej Enikő* kecskeméti másodlelkésszé történő beiktatásakor. A Bács-Kiskun Egyházmegye iktatást végző esperese, *Lupták György* és a hírös város evangélikus gyülekezetének énekkara is ugyanazt az üzenetet helyezte az itteni szolgálatát már szeptember elsején megkezdő lelkipásztor szívére: „Jézusra nézz, ő legyen a példakép! (...) A szolgálathoz új erőt te mindig csak tőle várj!”

Az Istennel való élő, szoros kapcsolat fontossága mellett – Zsid 2,1 alapján tartott igehirdetésében – Lupták György az elsodródás veszélyeire hívta fel nemcsak a lelkésznő, de a gyülekezet figyelmét is; ha a hívek közül némelyek az egyik lelkészt pártolják a másik ellenében, akkor kettészakadhat a közösség. Lássák meg mindkettejük értékeit, előnyeit – biztatta az egyházközség tagjait. Az ünnepi szertartás liturgiájában is részt vevő *Kis János* lelkipásztornak és a most beiktatott másodlelkésznek együtt, egymást kiegészítve kell vezetniük az egyházközséget és építeniük Isten országát – az ő dicsőségére.

FOTÓ: ZSOLCZAI BALÁZS

A többlelkészes közösségben való szolgálat nem teljesen ismeretlen Hulej Enikő számára. 2005-ös lelkésszé avatását követően a Pesti Egyházmegye beosztott lelkészeként a pestszentlőrinci gyülekezetben szolgált, és annak pestszentimrei filiáját is gondozta. Emellett félállásban az Evangélikus Missziói Központ munkatársaként rádióműsorokat készített, közreműködött a *Híd* magazin szerkesztésében, és számos emlékezetes cikket írt az *Evangélikus Életbe* is.

A Csengődről származó lelkésznő valamelyest a kecskeméti közösséget is ismeri, hiszen annak idején itt töltötte a hatodévét. Szószékfoglaló prédikációjában maga is utalt erre. Bár úgy gondolta, hogy ahonnan Isten egyszer elviszi, oda már nem küldi vissza – tavaly nyár vége óta azt is egyre biztosabban érezte, hogy Kecskeméten van a helye. Vívódásai során – hogy vajon az ő akarata egyezik-e az Úr akaratával – került elébe az igehirdetése alapjául is szolgáló ige – *„Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően”* (Fil 2,13) –, melynek hatására végül igent mondott a gyülekezet meghívására.

Beiktatására anyagyülekezetéből és korábbi szolgálati helyéről is sokan eljöttek. Az ünnepi istentiszteletet követő díszközgyűlésen – mások mellett – *Nagy Veronika* csengődi és *Győri Gábor* pestszentlőrinci lelkész, valamint *Kákay István* országos irodaigazgató, lőrinci presbiter is köszöntötte Enikőt, a lőrinci ifi pedig nemcsak a szertartáson, de még a szeretetvendégségen is énekelt a tiszteletére.

■ Vitális Judit

Templomszentelési évforduló

Templomuk felszentelésének évfordulóját ünneplik az ágfalvai evangélikusok minden évben szeptember utolsó vasárnapján. Az egykor német ajkú – a második világháború után kitelepített – evangélikusok utódai idén szeptember 26-án, vasárnap délelőtt ünnepi istentisztelet keretében adtak hálát kétszázhuszonöt évvel ezelőtt felszentelt templomukért.

A gyülekezet néhány tagja népviseletbe öltözve volt jelen az istentiszteleten, melyen *Ittzés János* püspök két nyelven – magyarul és németül – hirdetett igét. Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével a németországi Oberriexingen küldöttsége is – a település lutheránusai a jövőben testvérgyülekezeti kapcsolatot kívánnak létesíteni. A múltat idéző fényképekből kiállítást is szerveztek az évfordulóra az ágfalvai evangélikusok.

■ Menyes Gyula *felvétele*

HIRDETÉS

Az Evangélikus Kórházi Lelkigondozói Szolgálat őszi kétnapos konferenciát tart október 15-én és 16-án, péntek délután 15 órától szombat délután 2 óráig Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban (Széchenyi u. 8–12.). Téma: *Belső harmónia.* Tervezett program: *Könnyen billenő harmónia; Lojalitáskonfliktus; Kő kövön (pszichodramatikus játék); Harmonikus személyek – gondolatok és képek a Szentírás fényében; Belső szabadság.*

Érdeklődni és jelentkezni lehet: *Balogh Éva:* 20/824-4723, bodzabokor@gmail.com; *Honti Irén:* 20/824-5629, hirene@citromail.hu; *Heinemann Ildikó:* 20/770-0442, ildiko.heinemann@lutheran.hu; *Kulcsár Zsuzsanna:* 20/824-2256, kulzsi@hotmail.com.

Szeretettel várjuk önkéntes segítőinket és az érdeklődőket!

Október a reformáció hónapja

„Ébredj, bizonyságtévő lélek!” • Regisztrált programok – 2010

BUDAPEST, október 1., 14 óra
„Ébredj, bizonyságtévő lélek!”
Október a reformáció hónapja
Ünnepélyes megnyitó;
85 éves a *Theologiai Szemle*
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának kápolnája
1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.

BUDAPEST, október 1., 18 óra
Gárdonyi Hajna és Karasszon Dezső hangversenye a Bethesda-gyermekkórház javára
Zuglói evangélikus templom
1147 Budapest, Lőcsei út 32.

SZEKSZÁRD, október 1., 19.30
Lemle Zoltán *Jézus a mi Urunk és Megváltónk* című kötetének bemutatója
Garay János Gimnázium díszterme
7100 Szekszárd, Szent István tér 7–9.

SZEKSZÁRD, október 1., 19.30
Decsi Kiss János grafikai kiállításának megnyitója
Garay János Gimnázium díszterme
2100 Szekszárd, Szent István tér 7–9.
PÉCS, október 2., 9 óra
A céltudatos gyülekezet – női találkozó
Baptista imaház
7627 Pécs, Bokor utca 52.

BUDAPEST, október 2., 15.30
Ökumenikus bibliaóra Bodnár Ákos szolgálatával
Arany Alkony Idősek Otthona
1154 Budapest, Bánkút u. 67–69.

PÉCS, október 2., 16 óra
Edinburghi centenáriumi konferencia
Belvárosi református templom
7623 Pécs, Szabadság utca 35.

PÉCS, október 2., 19 óra
Ökumenikus zenés istentisztelet
Belvárosi evangélikus templom
7621 Pécs, Dischka Győző u. 6.

NYÍREGYHÁZA, október 3., 10.30
Ünnepi istentisztelet az Irgalmas Samaritánus színjátszó csoport közreműködésével
Nyíregyháza-kertvárosi református templom
4400 Nyíregyháza, Kazinczy utca 4.

DUNAVARSÁNY, október 3., 15 óra
Családi nap a teremtésvédelem jegyében
Soli Deo Gloria Közösségi Ház
2336 Dunavarsány, Habitat utca 10–12.

BUDAPEST, október 4., 18 óra
Teremtési ünnepkör
Háló Közösségi Központ
1053 Budapest, Ferenciek tere 7/8.
III. lépcsőház II. emelet

SZEKSZÁRD, október 7., 18 óra
***Az elfelejtett asszony, Kálvin János felesége* – Békefy Lajos előadása**
Református gyülekezeti ház
7100 Szekszárd, Bezerédj u. 3.

BEREKFÜRDŐ, október 8–10., 17 óra
Protestáns cserkészek fóruma – ICHTHÜSZ Közösség
Nyírségi Egyházmegyei Üdülő

BUDAPEST, október 9., 10 óra
Teológiai nap: Kálvin hatása a metodista mozgalomra
Magyarországi Metodista Egyház központja
1032 Budapest, Kiscelli u. 73.

BUDAPEST, október 9., 15.30
Ökumenikus bibliaóra Paskai László szolgálatával
Arany Alkony Idősek Otthona
1154 Budapest, Bánkút u. 67–69.

VESZPRÉM, október 10., 10 óra
Ünnepi istentisztelet: 450 éves a Veszprémi Református Egyházközség
Református Nagytemplom
8200 Veszprém, Dózsa Gy. u. 22.

VESZPRÉM, október 10., 15 óra
Zenés áhítat – Orlando énekegyüttes
Református Újtemplom
8200 Veszprém, Kálvin János park 1.

BUDAPEST, október 10., 15 óra
Teremtési ünnep és ünnepkör
Rákoskeresztúri evangélikus templom
1173 Budapest, Bakancsos utca 5.

BUDAPEST, október 10., 16 óra
A Rajkó zenekar jótékonysági hangversenye a Lepramisszió javára
Batthyány téri Szent Anna-templom
1011 Budapest, Batthyány tér 7.

BUDAPEST, október 10., 18 óra
Orgonazenés áhítat – Bódiss Tamás
Kálvin téri református templom
1091 Budapest, Kálvin tér 7.

MAGLÓD, október 15., 18 óra
***„Áldjad az Úr nevét”* – ünnepi koncert a IX. Vermesy művészeti napok keretében**
Evangélikus templom
2234 Maglód, Sugár út 66.

BUDAPEST, október 16., 15.30
Ökumenikus bibliaóra Szabó István szolgálatával
Arany Alkony Idősek Otthona
1154 Budapest, Bánkút u. 67–69.

MAGLÓD, október 17., 10.30
***„Tebenned bíztunk”* – ünnepi istentisztelet és koncert a IX. Vermesy művészeti napok keretében**
Református templom
2234 Maglód, Ady Endre u. 15.

BUDAPEST, október 17., 17 óra
Reformációi gálaest
Uránia Nemzeti Filmszínház
1088 Budapest, Rákóczi út 21.

DEBRECEN, október 19., 10 óra
Jézus Krisztus szerepe a teremtés és fenntarthatóság szolgálatában
Református Kollégium
4026 Debrecen, Kálvin tér 16.

BUDAPEST, október 22., 18 óra
Millisits Máté: Kálvin János időszerűsége a Duna mentén
Óbudai Református Egyházközség gyülekezeti terme
1033 Budapest, Kálvin köz 4.

SZEKSZÁRD, október 22., 19 óra
A Szekszárdi Gárdonyi Zoltán Református Együttes hangversenye
Garay János Gimnázium díszterme
7100 Szekszárd, Szent István tér 7–9.

SZEKSZÁRD, október 22., 19.30
Szerzői est – a 80 éves Tillai Aurél karnagy köszöntése
Garay János Gimnázium díszterme
7100 Szekszárd, Szent István tér 7–9.

BUDAPEST, október 23., 14.30
Az ajándékok ökumenikus megosztása…
Evangélikus–református templom
1112 Budapest, Németvölgyi út 138.

BUDAPEST, október 23., 15.30
Ökumenikus bibliaóra Gáncs Péter szolgálatával
Arany Alkony Idősek Otthona
1154 Budapest, Bánkút u. 67–69.

SÁRVÁR, október 24., 9.30
Ünnepi hangverseny – közreműködik a Sárvári Koncz János Zeneiskola
Evangélikus templom
9600 Sárvár, Sylvester J. u. 3.

MAGLÓD, október 24., 10.30
***„Reformáció – konfirmáció”* – konfirmandusok bemutatkozó szolgálata**
Evangélikus templom
2234 Maglód, Sugár út 66.

SÁRVÁR, október 24., 11 óra
Bélyegkiállítás-megnyitó: Zene bélyegeken – Erkel-év 2010
Evangélikus gyülekezeti terem
9600 Sárvár, Sylvester J. u. 3.

BUDAPEST, október 24., 18 óra
Zuglói zenés esték – *„Szívemnek kősziklája”*
A pesterzsébeti református vegyes kar hangversenye
Zuglói evangélikus templom
1147 Budapest, Lőcsei út 32.

BUDAPEST, október 24., 18 óra
J. S. Bach: H-moll mise
Deák téri evangélikus templom
1052 Budapest, Deák tér 4.

DUNAVARSÁNY, október 24., 18 óra
Zenés irodalmi est Petrőczi Éva és Csörsz Rumen István szolgálatával
Soli Deo Gloria Közösségi Ház
2336 Dunavarsány, Habitat utca 10–12.

MAGLÓD, október 25., 18 óra
„Tarts meg, Urunk, szent igédben!” – reformációi istentisztelet
Evangélikus templom
2234 Maglód, Sugár út 66.

MAGLÓD, október 26., 18 óra
„Tarts meg, Urunk, szent igédben!” – reformációi istentisztelet
Református templom
2234 Maglód, Ady Endre u. 15.

BUDAPEST, október 28., 18 óra
Zsoltáros istentisztelet, református vesperás – Kálvin kórus
Kálvin téri református templom
1091 Budapest, Kálvin tér 7.

BUDAPEST, október 29., 18 óra
Szűcs Ferenc: Kálvin
Óbudai Református Egyházközség gyülekezeti terme
1033 Budapest, Kálvin köz 4.

VÁRALJA, október 29., 18 óra
Lemle Zoltán *Jézus a mi Urunk és Megváltónk* című kötetének bemutatója
Közösségi ház
7354 Váralja, Kossuth L. u. 100.

VÁRALJA, október 29., 18 óra
Decsi Kiss János grafikai kiállításának megnyitója
Közösségi ház
7354 Váralja, Kossuth L. u. 100.

BUDAPEST, október 30., 15.30
Ökumenikus bibliaóra Bóna Zoltán szolgálatával
Arany Alkony Idősek Otthona
1154 Budapest, Bánkút u. 67–69.

DUNAVARSÁNY, október 30., 18 óra
Orgonakoncert Lőrincz Katalin szolgálatával
Soli Deo Gloria Közösségi Ház
2336 Dunavarsány, Habitat utca 10–12.

SÁRVÁR, október 31., 10 óra
Reformációi ünnepély
Református templom
9600 Sárvár, Várkerület u. 7.

TAKÁCSI, október 31., 10 óra
Református–evangélikus ünnepi úrvacsorai istentisztelet
Evangélikus templom
8541 Takácsi, Petőfi u. 50.

SZEKSZÁRD, október 31., 10 óra
Ökumenikus istentisztelet
Református templom
7100 Szekszárd, Kálvin tér 12–14.

DEBRECEN, október 31., 10 óra
Istentisztelet
Unitárius templom
4025 Debrecen, Hatvan u. 24.

BUDAPEST, október 31., 10 óra
Istentisztelet
Bartók Béla Unitárius Egyházközség
1092 Budapest, Hőgyes Endre u. 3.

MAGLÓD, október 31., 10.30
Reformáció ünnepi istentisztelet úrvacsorával
Református templom
2234 Maglód, Sugár út 20.

SÁRVÁR, október 31., 11 óra
Koszorúzás Sylvester János bibliafordító emlékművénél
Sárvári Nádasdy-vár parkja
9600 Sárvár, Várkerület 1.

FÜZESGYARMAT, október 31., 11 óra
Istentisztelet – műsor
Unitárius templom
5525 Füzesgyarmat, Széchenyi utca 13.

BUDAPEST, október 31., 11 óra
Istentisztelet
Unitárius templom
1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2–4.

HOMOKBÖDÖGE, október 31., 14 óra
Református–evangélikus ünnepi úrvacsorai istentisztelet
Evangélikus templom
8563 Homokbödöge, Kossuth L. u. 49.

GYÚRÓ, október 31., 15 óra
A reformáció ünneplése
Református templom
2464 Gyúró, Rákóczi u. 27.

BUDAPEST, október 31., 15.30
Reformációi megemlékezés
Reformációi emlékpark
1071 Budapest, Városligeti fasor – Bajza utca sarok

GYÚRÓ, október 31., 16.30
Winter Erzsi templomos fényképei
Református gyülekezeti terem
2464 Gyúró, Rákóczi u. 27.

BUDAPEST, október 31., 18 óra
J. S. Bach: Kantate BWV 3. és Harai Levente SJ előadása
Német Ajkú Református Egyházközség temploma
1054 Budapest, Hold utca 18–20.

BUDAPEST, október 31., 18 óra
Reformációi istentisztelet
Deák téri evangélikus templom
1052 Budapest, Deák tér 4.

MEZŐNAGYMIHÁLY, október 31., 18 óra
Ünnepi istentisztelet és megemlékezés
Református templom
3443 Mezőnagymihály, Kossuth Lajos u. 70.

MEZŐNAGYMIHÁLY, október 31., 18.30
Kálvin-emléktábla megkoszorúzása
Református parókia
3443 Mezőnagymihály, Kossuth Lajos u. 70.

BUDAPEST, október 31., 20.30
Reformációi ifjúsági hangverseny
Deák téri evangélikus templom
1052 Budapest, Deák tér 4.

Mikszáth-termi bemutatók

Huszonkét kötetből álló, díszkötéses Mikszáth-sorozatot indított útjára a Kossuth Kiadó. A sorozatot szeptember 22-én mutatták be a Magyar Újságírók Országos Szövetségének (MÚOSZ) új, Vörösmarty utcai székházában. A bemutató egyben kiállításmegnyitó is volt: *Réti Zoltán* grafikus, festőművész *Mikszáth* prózavilágát megidéző akvarelljei október 28-ig tekinthetők meg a Sajtóházban. A Mikszáth-portrét az Evangélikus Országos Múzeum kölcsönözte a múlt szerdai megnyitóra. *(A múzeumban a festőművész hasonló tematikájú tárlata október végéig tekinthető meg.)*

Idén május 28-án volt az evangélikus prózaíró, publicista és politikus halálának századik évfordulója. Nem véletlen, hogy Mikszáth-évhez kötődő programra a MÚOSZ-székházban is sor került. Mikszáth újságírói pályáját a MÚOSZ elnöke, *Eötvös Pál* villantotta fel, megemlítve, hogy a magyar újságírók első szervezetének, a Budapesti Újságírók Egyesületének (BÚE) első elnöke Mikszáth Kálmán volt.

– Az épület előterében helyeztük el a BÚE megalakítására emlékeztető, az Andrássy útról magunkkal hozott márványtáblát, és egy éppen most lezárult ötletpályázat eredményeként a terem, amiben vagyunk, mától Mikszáth Kálmán nevét viseli – jelentette be Eötvös Pál.

A könyvbemutató egyben kiállításmegnyitó is volt. „Fiam, légy ügyvéd, hazudsz egy keveset, és sokat keresel. Nem fogadtam meg a tanácsát, újságíró lettem: sokat hazudok, és keveset keresek” – idézte az író bon mot-ját *Praznovszky Mihály* irodalomtörténész, megnyitva Réti Zoltán grafikus, festőművész Mikszáth prózavilágától ihletett kiállítását.

– Nagyon meg lehet szeretni Nógrádot és a világot is Mikszáth prózáján keresztül – ajánlotta a Mikszáth Kálmán Társaság örökös tiszteletbeli elnöke az újságírók figyelmébe Mikszáth és az ugyancsak evangélikus Réti „hihetetlenül szeretnivaló” szövegeit és képeit.

Forrás: muosz.hu

Faludy-nap a Fasorban

A Magyarországi Evangélikus Egyház, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium és az Arany János Kör szervezésében a száz éve született *Faludy György* költőre, egykori fasori diákra emlékeztek szeptember 22-én az intézményben. A gimnázium nevében *dr. Roncz Béla* igazgató, a kormányzat részéről *Szőcs Géza* kulturális államtitkár köszöntötte a díszteremben összegyűlteket, majd *dr. Blénesi Éva* irodalomtörténész, politológus tartotta meg *A humanista Faludy* című előadását.

Az irodalomtörténész szerint a költő személyesen megszólító, lüktető verssoraitól szinte gyorsabban ver a szívünk. Nem hiába, az élete során idézte fel az ünnepség díszvendége: mint mondta, többször is meglátogatta őket Angliában, és büszkén beszélt a Fasorban töltött éveiről, amelyek alatt klasszikus és latintudását is megalapozhatta. Alexander és testvére, *Emily* – aki Görögországban él és alkot mint festőművész – tisztelettel őrzik nagyapjuk emlékét. Ennek bizonyságául a két testvér elszavalta a költő egy-egy angolra fordított versét (*Magánzárka,* 1952; *Michelangelo utolsó imája,* 1935); a jelenlévők kezükbe kapták a költemények magyar szövegét.

Alexander – magánemberként és az Anglikán–Lutheránus Társaság tagjaként is – sokat tesz a Magyarországi Evangélikus Egyház és az angliai anglikán egyház közötti kapcsolat építéséért, szervezőmunkával és anyagi támogatással egyaránt. Idén már második alkalommal szervez

FOTÓ: MÉSZÁROS GÁBOR

számos akadályt legyőző nyelvtehetség igazán ismerte az emberi érzések mélységeit és magasságait.

Az ünnepség felszólalásai között verses és zenés előadások hangzottak el. A gimnázium által rendezett Faludy versmondó verseny dobogós helyezettjei szavalták el nyertes verseiket, majd átvették díjaikat. A kerekasztal-beszélgetés előtt *Tihanyi László* előadóművész Faludy György megzenésített Villon-átköltéseiből énekelt el néhányat.

Az együttlét záróakkordjaként *dr. Fabiny Tamás* püspök beszélgetett a költő Angliában élő – magyar állampolgársággal is rendelkező – unokájával, *Alexander Faludy* anglikán pappal – természetesen a vendég anyanyelvén. (A közönség számára *Ittzés Szilvia,* a gimnázium angolnyelv-tanára tolmácsolta az elhangzottakat.)

A kérdésre, hogyan emlékeznek „nagypapára”, kellemes élményeit ösztöndíjat Angliába az Evangélikus Hittudományi Egyetem diákjai részére. Meglátása szerint tartozik ennyivel Magyarország fiataljainak, hiszen az ő nagyapját is taníttatta az ország.

Faludy György 1938 és 1988 között – kisebb megszakításokkal – hat országban élt, s ennek köszönhetően nemzetközileg (leginkább Kanadában) ismert költővé vált. Itthon számos díjjal tüntették ki a rendszerváltást követő időszakban. Emléke előtt tisztelegnek a gimnázium dísztermében *Damó István* grafikusművész Villon-grafikái és *Bahget Iskander* fotóművész Faludy-fotói.

A Petőfi Irodalmi Múzeumban kiállítás idézi fel a költő, író és műfordító gazdag életútját. Az október 31-ig megtekinthető tárlaton látható többek között a költő legkorábbi – tizenhat évesen írt – versének kézirata is.

HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Michelangelo utolsó imája

Üllőd a föld s az égi boltra állván
oly ívet írsz karoddal, mint a nap.
Hetvenhat éve állok fenn az állvány
deszkázatán, de nem találtalak.

Vésőm alatt porladva hullt a márvány
s öklömben torzó, vagy bálvány maradt.
Nem leltelek meg, illanó szivárvány,
ki ott ragyogtál minden kő alatt.

Magam lettem vén kőtömb, száz bozótban
megszaggatott, mogorva, durva, szótlan,
de lelkemben még égi fény ragyog.

Hogy tudnám testem börtönét levetni?
Üss rám, ha tudsz még vén bűnöst szeretni,
Istenszobrász! A márvány én vagyok.

(Firenze, 1935)

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

A HÓNAP KÖNYVE

A szenvedő ember a megtérés útján

Jób könyvének magyarázata

Jób könyve az ember igazságérzetét, az isteni igazságosságba vetett hitét leginkább próbára tevő ószövetségi olvasmány. Megrázó és felemelő egyben. Feledhetetlen mű. Csodaszép igék tárháza, és olvasása irodalmi élményt nyújt. Küzdeni kell mondanivalójának megértéséért, megfejtéséért, de a kereső léleknek, a bátran kérdezőnek feltárul Isten üzenetének Jób történetébe rejtett gazdagsága.

Az ószövetségi teológiában kimagasló professzor és lelkészként megbecsült, szeretett vezető szakszerű és értő útmutatását ajánljuk most e rovatban azon olvasók figyelmébe, akik *Jób könyvéhez* keresik az utat.

Muntag Andor születésének nyolcvanadik, halálának harmadik évfordulóján, 2003-ban jelent meg második kiadásban e hónap könyve, a Jób könyvéhez írt kommentár.

Ki volt Muntag Andor? Ószövetségi teológiai professzor, lelkipásztor, az Evangélikus Teológiai Akadémia

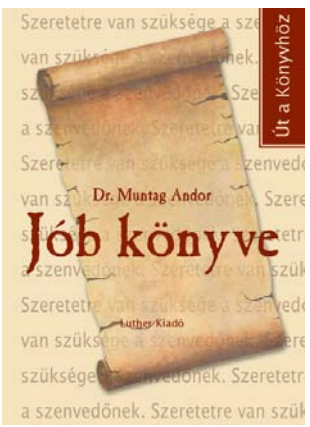

dékánja, „Bandi bácsi”. Aki úgy ismerte és szerette az igét, hogy az minden hallgatójára hatással volt, és akinek mindenkihez volt egy jó szava. Nem mellesleg szenvedéllyel kutatta Luthert, és művelte a lutheri teológiát is… „Megajándékozottak általa a legkisebbek és a legnagyobbak, a bibliai tudomány nagyjai és a mindennapok igeolvasói…” – írja ajánlásában *dr. Szabó Lajos,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora.

„Sokan teszik félre Jób könyvét azzal, hogy ha van is benne néhány nagyon szép ige, túl nehéz és túl fárasztó versről versre végigolvasni és az értelmét kutatni. Pedig ez a könyv többszörösen is megéri a ráfordított időt és fáradságot” – olvassuk az előszóban. Az 1981 húsvétján, az első megjelenéskor kelt sorokban az író arra is rámutat: ez a kommentár azokhoz is szól, akikre öregek, betegek, rokkantak vannak bízva, és azokhoz is, akik maguk szenvednek hangosan vagy némán. Igen nagy vigasztalás forrása fakad a szent szöveg olvasása nyomán. Lelkészek választ kaphatnak szakkérdéseikre, a bibliaolvasók pedig általános ismeretekre tehetnek szert, és a hit legnagyobb, végső kérdéseihez kerülhetnek közelebb e kötet által.

Ha nincs kéznél Biblia – az sem baj ebben az esetben: Muntag Andor maga nyújtja a fordítást is. Szakszerű interpretálásában – jegyzetekkel ellátva – gyönyörködhetünk a prózai részekben és a költeményekben.

Aki netán attól fél, hogy nem elég képzett az *Ószövetség* egyik legkülönösebb, mondanivalóját tekintve rendkívül nehéz könyvének olvasásához, azt az alapvetés, az első, bevezető fejezet megnyugtatja: közli azokat az alapinformációkat, amelyek birtokában átadhatjuk magunkat a léleképítő utazásnak. A szerző maga javasolja: az első és utolsó két-két fejezet, valamint a részletes tartalomjegyzék fő- és alcímeivel a könyv egészének világos áttekintését adja.

Ha szabad e ponton egy személyes kitérőt tenni: amikor sok évvel ezelőtt először léptem be a teológia kapuján, elsők között ismertem meg a professzor – akkor épp dékán – urat, „Bandi bácsit”. Mert így szólíthattuk őt. Bandi bácsi előadásai, héber-, ószövetségi kortörténet és exegézis órái nem csak azért maradtak emlékezetesek, mert olyan hihetetlen mennyiségű tudást adott át nekünk, hallgatóknak, amelyet egyszerűen áttekinteni és rendszerezni is nehéznek tűnt – ő pedig olyan könnyedséggel, fejből, mintegy „mesélte” – jó adag humorral, derűvel –, hogy csak ámultunk. Hanem azért is, mert e sorok írója például az ő hatására választott ószövetségi témájú diplomamunkát, vállalva a héber nyelv kihívásait is…

Amikor az olvasó felnyitja ezt a kommentárt, éppúgy várja majd, ahogy a hallgatók várták óráin a folytatást, hogy az üzenet, az ige mélysége feltáruljon, a miértek megválaszolódjanak, hogy összeálljon a kép.

A Jób-kommentár nemcsak írásmagyarázatot, hanem precíz fordítást is tartalmaz. (Muntag Andor az 1975-ben megjelent, majd 1990-ben revideált új fordítású Biblia létrejöttében jelentős szerepet játszott.)

Kincsekkel van tele *Jób könyvének* negyvenkét fejezete – noha az alaptörténet mellbevágó. A feddhetetlen és becsületes, istenfélő Jóbot Isten próbának veti alá, amikor a sátán megrágalmazza. Mit kezdünk ma a szenvedéssel? A máséval? A magunkéval? Hogyan fogadjuk: mint sorscsapást, Isten büntetését, az élet részét, amely mindenkit megtalál, esetleg mint lehetőséget arra, hogy rendezzük lelki dolgainkat, emberi kapcsolatainkat, s főleg: válhat-e az ilyen szenvedés az Istenhez való közeledés, a megtérés útjává?

Sokféle fogadtatása és elhordozása (elutasítás, lázadás) lehet a szenvedésnek: annyiféle, ahányan vagyunk, ezért a téma örök aktualitása megkérdőjelezhetetlen. Jób személyét még az is ismeri – legalább névről –, aki magát a Szentírást nem olvassa, nem templomba járó hívő, hiszen szenvedése, türelmesen tűrő lénye, tartása, hite csodálatos, megdöbbentő, megragadó példa minden embernek. „Nemcsak a teológusokat, a Biblia magyarázóit érdekli, hanem az irodalmárokat is. A világirodalom olyan remekműveivel emlegetik együtt, mint *Dante Isteni színjátéka* és *Goethe Faustja.* (…) A személyesen átélt emberi szenvedés művészi kifejezését látják benne.” (21. o.) Méltán adja az általános bevezetés fejezete címének Muntag Andor ezt: *Jób könyve: a világirodalom remeke.*

Muntag Andor kommentárját minden teológus, lelkész és minden, Bibliát érteni kívánó ember polcára ajánlom. Nem szobatudósként írta meg művét, amint erre az előszóban is utal. Hiszen az ige él, és embereket ér el, formál át, szólít meg. A szerző megköszöni azoknak a híveknek, közösségeknek, akik között évtizedeken át lelkészként szolgált, hogy közösen fedezhették fel és értelmezhették istentiszteleteken, bibliaórákon, személyes beszélgetésekben *Jób könyvének* mondanivalóját.

Azt a nagy ívű, szakszerű és precíz teológiai munkát, valamint remek stílusú, gördülékeny, olvasmányos szövegmagyarázatot pedig, amelyet ő elvégzett, és azt a legnagyobbakra jellemző szerénységgel párosuló tudást, amellyel ezt a kommentárt írta, mi köszönjük meg most, mikor kézbe vesszük e kötetet, és gondoljunk emlékére, szolgálatára Urunk iránti hálaadással.

KŐHÁTI DÓRA

A teremtésvédelem hete

Szeptember utolsó vasárnapjának délutánján ökumenikus istentisztelet nyitotta meg a teremtés ünnepének hetét a budai Ciszterci Szent Imre-templomban. A központi alkalmon *Steinbach József* református püspök Zsolt 18,49 alapján hirdette Isten igéjét. A liturgia szolgálatát – *Udvardy György* római katolikus és *Gáncs Péter* evangélikus püspök mellett – *Karsay Eszter* református lelkésznő és *Brückner Ákos* plébános látta el. A teremtésvédelmi hét létrejöttének történetét *Kodácsy Tamás* református teológus ismertette, a Fővárosi Protestáns Kántorátust pedig *Bence Gábor* evangélikus karnagy vezényelte.

FOTÓ: KISS TAMÁS

Az idén szeptember 26. és október 3. közé időzített teremtésvédelmi hetet – az *Európai Keresztyén Környezetvédelmi Hálózat* ajánlása és az *Egyházak Világtanácsának* felhívása alapján – immár második alkalommal hirdetik meg a magyarországi egyházak. A tavalyi ünnephez képest előrelépést jelent, hogy maga a nyitó istentisztelet is a történelmi egyházak összefogásával valósult meg.

A Magyar Katolikus Egyház Országos Lelkipásztori Intézetének (OLI) teremtésvédelmi munkacsoportja, a Magyarországi Református Egyház teremtésvédelemmel foglalkozó munkatársai és a Magyarországi Evangélikus Egyház Ararát teremtésvédelmi munkacsoportja, valamint a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) Szociáletikai Bizottsága – segédanyagokkal ellátott – körlevélben ajánlotta a gyülekezetek, intézmények figyelmébe az első hitágazat kérdéseire hangsúlyt helyező ünnep megtartását.

Az ökumenikus budapesti nyitó istentiszteleten Udvardy György a keresztények teremtésvédelmi törekvésének és a világ környezetvédelmi felhívásainak különbségére mutatott rá. Hangsúlyozta, hogy a keresztény közösségek törekvésének ereje az imádságban és a Megváltóba vetett hitben van – a teremtett világ iránt érzett felelősségünk, a teremtett világ védelme érdekében véghezvitt cselekedeteink egyaránt ebből táplálkoznak. Köszöntő gondolatait erősítette a református igehirdető, aki – a többi között – utalt arra, hogy „ki nem csak önmagának él, az a teremtett világban felismeri az Istent". *(Gáncs Péter evangélikus püspök gondolatai lapunk 3. oldalának Égtájoló rovatában olvashatók.)*

Az istentisztelet végén a szolgálattévők vízzel rajzoltak keresztet az eléjük sorjázók tenyerébe, szimbolikusan közös teremtettségünkre és közös keresztségünkre emlékeztetve.

(További információk és ajánlások a www.teremtesunnepe.hu *oldalon olvashatók.)*

EvÉlet-infó

BÉKÉSCSABA MÁR SZEPTEMBERBEN VÁLASZTOTT

Evangélikus *alpolgármestere* lett a városnak

Az evangélikus gimnázium egyik tanulója lett Békéscsaba egyik diák-alpolgármestere. A *Garabonciás napok* szeptember 23-án megtartott választásán ugyanis *Csordás Ákos* nyolc jelölt közül a második helyezést érte el.

Mint annak idején lapunk is beszámolt róla *(EvÉlet, 2009. szeptember 15-i szám),* tavaly a polgármesteri széket szerezte meg egyházi iskolánk jelöltje, akkor ugyanis *Bogdányi Tamás* nyerte meg a választást. A város első diákja ezúttal az Andrássy Gyula Gimnázium és Kollégium tanulója, *Szabó Ábrahám* lett, a másik alpolgármester pedig *Kiss Gergely,* a Széchenyi István Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági Szakközépiskola tanulója.

Kampányában Csordás Ákos a közbiztonság javítását nevezte a legfontosabb célnak, különös tekintettel az oktatási intézményekben elkövetett lopások és a szórakozóhelyek környékén tapasztalható erőszakos cselekmények visszaszorítására. Rámutatott továbbá a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára, és szorgalmazni akarja, hogy a város több pontján épüljön ki vezeték nélküli internetelérhetőség.

Az egy esztendőre megválasztott diákvezetőket a békéscsabai városházán *Vantara Gyula* polgármester fogadta az eredményhirdetést követő reggelen.

* * *

Ide kívánkozó hír, hogy 2010-ben a helyi evangélikus gimnázium pedagógusa – *Sándor-Kerestély Ferenc* – kapja a *Békéscsaba Ifjúságáért* kitüntetést. A városi képviselő-testület a ciklus utolsó, szeptember 24-én megtartott ülésén döntött az elismerés adományozásáról.

A kitüntetések alapításáról szóló rendelet szerint az elismerés annak a személynek adományozható, aki a békéscsabai gyermekek és fiatalok fejlődését, problémáinak megoldását, kimagasló tehetségek gondozását, informális tanulását segítő, szabadidejük eltöltését értékteremtő módon szervező tevékenységét példamutatóan, kivételesen magas színvonalon, lelkiismeretesen, eredményesen legalább öt éve folyamatosan végzi.

Az elismerést – amelyből legfeljebb kettő adományozható – október 23-án nyújtja át a város polgármestere.

EvÉlet-infó

Konzervatív újítás – egy

Egyik közismert énekesünk nyilatkozta egyszer, hogy manapság a legforradalmibb tett konzervatívnak maradni. A délnyugati országhatár közelében fekvő apró falu, Markóc iskolapéldája ennek. A mindössze hetven főt számláló Baranya megyei település ugyanis a jelenlegi gondolkodásmódhoz képest újító, valójában azonban nagyon is régi korokat idéző útra lépett.

Az Ormánság területén a magyar vidék közismerten kedvezőtlen helyzetének legtöbb jellemzője tapasztalható: elöregedő népesség, munkahelyhiány, hátrányos szociális helyzet, a gazdálkodás leépülése, szétesett családok és faluközösség, rossz egészségi állapot és kevés remény mindezek megváltozására.

Mit lehet ilyenkor tenni? Ha felülről nem jön megoldás, vagyis a kormány nem hoz megfelelő intézkedéseket, leginkább semmit – így vélekednének a legtöbben, de Markóc polgármestere, *Lantos Tamás* másképp gondolta. Ha nincs pénz, ne várjunk arra, hogy legyen, hanem próbáljunk meg olyan életformát kialakítani, amelyhez nagyon kevés kell – ez a központi gondolata annak az önellátó életformának, amelyet közel négy éve próbál meghonosítani falujában.

Oltvány a szaporító kertből

A markóciak törekvésének az a lényege, hogy a stratégiai jelentőségű javakat – mint amilyen az ivóvíz, az élelmiszer, az energia – helyben állítsák elő. Sőt mivel állandó orvos sincs a faluban, a kisebb egészségügyi problémákat is önerőből próbálják megoldani gyógynövényekből készített kenőccsel vagy egyéb természetes gyógymóddal, mint például hideg vizes fürdő láz esetén.

Mindebben kulcsszerepet játszik az úgynevezett közösségi szaporító kert. A polgármesteri hivatal mögött található földön nemcsak a gyógy- és

Lantos Tamás polgármester

fűszernövények teremnek meg, hanem gyümölcsök is vannak: cseresznye, meggy, szilva, alma, körte, ribiszke – szinte mind kiváló tájfajta. A szaporító kertben előállított gyümölcsfaoltványokból, vetőmagokból és palántákból ingyen kap minden markóci család, ha azokat a saját kertjébe ülteti és gondozza. Ha marad – és gyümölcsfaoltvány minden évben marad –, akkor a környék falvaiban élők is kapnak, ugyanilyen feltételekkel. Így a családok a termésből szinte a teljes élelmiszer-szükségletüket fedezni tudják. A gyümölcsből remek lekvárt, befőttet, aszalt gyümölcsöket lehet készíteni, a friss zöldség, gyümölcs, fűszernövény pedig folyamatosan fogyasztható.

A tervek szerint jövőre kukoricát is fognak termeszteni a kertben, hogy legyen mivel takarmányozni azokat a (régi magyar fajta) baromfikat, amelyeket a lakosok – a Magyar Kisállatnemesítők Génmegőrző Egyesülete jóvoltából – szintén ingyen kaptak. Így a hús és a tojás is előállítható saját erőből. Az ezen felüli igényeket a családok megoldhatják egymás közötti vagy egy másik faluval történő cserével vagy ajándékozással. Mint ahogy a termesztett növényeknél, a baromfiknál is olyan fajták újrahonosítására törekednek, amelyek a helyi adottságoknak legjobban megfelelnek, olcsón és egyszerűen tarthatók, és változatossá, egészségessé teszik az élelmiszerellátást.

Ami az élelmiszeren túli szükségleteket illeti, azokra is van megoldás. Ismét használni szeretnék az ásott kutakat, amelyeknek a vize jobb minőségű, mint a központi vízműé. Ehhez azonban gondoskodni fognak a talajvíz tisztán tartásáról a környező területek gazdálkodásának szabályozásával.

Fólia alatt a szaporító kert

Az energia tekintetében is régi-új utakon jár a falu: meg akarja őrizni a saját fával való tüzelést, hogy ne külső szolgáltatóktól függjön. A fatüzelés technikai fejlesztése még hátravan. A legtöbb markócinak van saját fája, akinek pedig nincsen, az cserével vagy az erdészettől olcsón beszerezheti.

Ha mindezek ellenére mégsem boldogul valaki, a markóciak nem hagyják egymást cserben: akinek szüksége van rá, annak segítenek. Ha például valaki már túl gyenge a kerti munkákhoz, annak a kertjét segítenek rendben tartani; aki most tanulja a gazdálkodást, azt ellátják tanácsokkal. Sokat segítenek a falu idősebb emberei, az ügyesebb, szakmunkákhoz jobban értő lakói. A közösségi szaporító kert oltványaihoz sokszor Markóc vagy a szomszédos falvak lakói adják az oltóvesszőt. A kölcsönös segítség igaz az állattartásra is: így valósulhat meg a javak helyi körforgásán alapuló önellátás, amellyel nemcsak jelentősen csökkennek a családok kiadásai, de javul az élelmiszerek minősége, értékesebbé és biztonságosabbá válik az élet.

Költségek természetesen így is vannak, de egyrészt csekélyek – egy-egy kerti szerszám pótlása stb. –, másrészt a falu él a törvény nyújtotta lehetőségekkel is: az önkormányzat valamennyi munka nélküli lakost közcélú munkásként alkalmazza, így egy kis jövedelemhez tudja juttatni őket. Akinek nem jut elég munka, az ennek a keretnek a terhére elvégezheti a saját portája karbantartó munkálatait: tetőjavítás, kerítésfestés, kertgondozás vagy bármi egyéb, ami adódik. Az önkormányzat a közcélú dolgozóit a faluban tevékenykedő két civil szervezet közfeladatainak ellátásához is „átadja".

Erkölcsi megújulás nélkül nincs siker

– Azért törekszem ezekre – magyarázza Lantos Tamás –, mert az egyes családok fejlődése az egész közösség érdeke is. Ez Markóc legfőbb fejlesztéspolitikai elve. Meglepő módon azonban sokan nem tudnak mit kezdeni ezzel a lehetőséggel, mert nincsenek hozzászokva, hogy egyáltalán saját elképzeléseik lehetnek. Ezért – összefogva a környező falvakkal és egy alapítvánnyal – egyfajta tanfolyamot is indítottunk, ahol a résztvevőket megpróbáltuk arra tanítani, hogyan vehetik kezükbe a saját életüket. Segítettünk nekik a saját életvezetési elképzeléseiket kidolgozni vagy legalábbis a kezdeti lépéseket megtenni.

Ez persze nem volt olyan könnyű, mint amilyennek hangzik. Nehéz feladat az önállóságtól történelmi okokból elszokott embereket újra megmozdítani. Sajnos többeknek már maga a tervezés gondolata is túl sok volt, egyszerűen nem értették meg, miért is van rá szükség. Azt mondtuk nekik, hogy azért, mert ha

KÉSZ, avagy közösséget éltető szeretet

Nyolc budapesti gyülekezet tartott közös alkalmat szeptember 25-én délután a zuglói evangélikus templomban. A *Kérdéseket ébresztő színház* (KÉSZ) nevet viselő rendezvény a belvárosi gyülekezetek összefogását, közös munkáját volt hivatott elősegíteni.

FOTÓ: MÉSZÁROS GÁBOR

Egymás jobb megismerését szolgálta a közös étkezés, a játékos csoportbeszélgetés és a találkozó fő programját képező interaktív színjáték is. Az *Ötvös András* által rendezett, Lázár feltámasztásának történetét feldolgozó darabban a részt vevő gyülekezetek lelkészei, lelki munkásai alakították a főbb szerepeket.

A közönség nem passzív nézőként, hanem egyik helyszínről a másikra vándorolva, a saját problémáit, élettörténetét is beleszőve követhette nyomon az eseményeket. A *Koczor Tamás* által elmondott narratív betétek segítették a személyes kérdések megfogalmazását, a szereplőkkel való együtt gondolkodást. Előjöttek a szenvedés, a gyász, a halál mindenkit érintő témái. A dramatikus játék végén mindenki mélyebben megérthette Jézus sírból kiszólító szavának erejét, a feltámadás és az új élet valóságát.

FOTÓ: ZSÍROS ANDRÁS

A délután folyamán sor került a *Pesti Nyolc* logópályázatán részt vevő alkotók megajándékozására is. A győztes, *Ármay Szabó Bernadett* emellett lehetőséget kapott tizenkét munkájának bemutatására a zuglói templom terében. A kiállítást – amely október 31-ig látható – *Barabás Márton* festőművész nyitotta meg. Méltatásában kiemelte, hogy a díszítő funkciójú rajzok és tusfestmények lelki tartalmakat fejeznek ki. Alkotójuk számára fontos, hogy az alapvető keresztény szimbólumokat megjelenítő művek ne csak gyönyörködtessenek, hanem szolgáljanak is.

A gyülekezetek együttlétét zenés áhítat zárta *Gáncs Péter* püspök szolgálatával, az *Anima Musicae kamarazenekar* és *Simon Barbara* orgonaművész közreműködésével.

■ Adámi Mária

Misszió és partnerség

Öröm és megtiszteltetés volt a magyarországi Lepramisszió számára, hogy *Geoff Warne,* a Nemzetközi Lepramisszió főigazgatója három éven belül másodszor találkozott a vezetőséggel és a támogatókkal. A szervezet szeptember 27-i őszi csendesnapja keretében, valamint az azt követő kuratóriumi ülésen került erre sor.

A főigazgató *Gillian Phillipsszel,* a Lepramisszió szervezeti átalakítását előkészítő munkacsoport egyik tagjával együtt érkezett. Ezekben a hetekben a világszervezet minden tagországának kuratóriumával találkoznak, és előzetesen kiadott konzultációs anyag alapján gyűjtik össze a tagszervezetek kérdéseit, véleményét, javaslatait. Mindezek felhasználásával készül majd el az a dokumentum, amely – reménység szerint jövő év júniusában – egy egészen új formációt jelent a százharminchat éves misszió további szolgálatában: a globális partnerséget.

FOTÓ: VIDA SZABOLCS

A csendesnapon Lk 8,1–3 versei alapján tartott áhítatában Warne rámutatott, hogy Jézus nemcsak munkatársakkal, hanem támogatókkal is végezte szolgálatát. A missziókban ma is egyformán szükségesek az imádsággal és az anyagiakkal támogatók, valamint a jó munkatársak. Egyik sem több vagy kevesebb a másiknál. Ez a felismerés az alapja a Lepramisszió partnerséggé alakításának, melyben nem lesz különbség az anyagi hátteret biztosító és a programokat megvalósító országok között. Ugyanakkor sokkal több önállóság és kreativitás is elváratik majd a tagországoktól és vezetőiktől. Mindennek eredményeképpen pedig remélhetően sokkal nyitottabb kapcsolatok alakulnak ki a tagországok között is, mint az eddigi, központi vezérlésű szervezetben.

Gillian Phillips színes, képes beszámolót tartott az indiai Purulia lepramissziós kórházban tett látogatásáról. Ebből is láthatták a jelenlévők, hogy folyamatosan milyen nagy szükség van minden támogatásra, hiszen általuk életek változhatnak meg, és kaphatnak testi, lelki gyógyulást.

A délutáni kuratóriumi ülésen sok kérdés és hozzászólás hangzott el. A megbeszélés során különösen azt üdvözölte minden kurátor, hogy a tervezet milyen bátor és világos hitvallás alapján fogalmazza meg a Lepramisszió küldetését. A pogány világban csak akkor lesz továbbra is Isten áldása a Lepramisszió gyógyító-bizonyságtevő szolgálatán, ha ezentúl sem szégyelli Krisztus evangéliumát.

■ Riskóné Fazekas Márta
református lelkész,
a Lepramisszió igazgatója

kis falu nagy elképzelései

Markóc égi perspektívából

ők nem tervezik meg a saját életüket, akkor megtervezi helyettük más, de abban nem lesz köszönet. Szerencsére a közösség jelentős része ezt meg is értette. Nagyon fontos ez a gondolat. Ezt tartom a vidékfejlesztés alapjának is.

Ezért akarunk mi is önellátóak lenni. Ha nem vagyunk azok, ki vagyunk szolgáltatva, és más rendelkezik velünk, úgy irányítanak bennünket, ahogy akarnak. Egy éhező emberrel mindent meg lehet tenni, és egy éhező faluval is. De ha az alapvető szükségleteinket megtermeljük magunknak, és függetlenné válunk a nagy ellátó rendszerektől, akkor megvan a lehetőség arra, hogy a saját kezünkbe vegyük a sorsunkat. Ha sok ilyen falu lesz, az egy önálló kistérséget épít fel. Sok önellátó kistérség pedig egy autonóm nemzetet.

De nemcsak ezért fontos az önellátás, hanem azért is, mert ez lehet a megoldás a nyilvánvalóan közelgő ökológiai válságra is. A családok nagy része egyébként mindig komplex gazdaságot művelt errefelé: saját felhasználásra tartott állatot és termelt gyümölcsöt, zöldséget, gabonát, a fölösleget pedig értékesítette. A falu irányítása sosem szólt ebbe bele. Most viszont kifejezetten mi inspiráljuk, hogy ez tudatosodjon és erősödjön, illetve hogy a mindehhez szükséges szemléletváltás kialakuljon. Vállalkozásunk sikere ugyanis elképzelhetetlen egyfajta erkölcsi megújulás nélkül.

Mivel az Ormánságban sokáig meghatározó protestáns kultúra jelenleg romokban hever, beléphetett helyére a rendkívül káros urbánus fogyasztói szemlélet, ami rövid távon gondolkodik, és teljesen önközpontú. Ha pedig az individualizmus uralkodik, akkor teret nyer az irigység, az értelmetlen versengés, a másik letiprása – ezek mind gátolják a sikeres együttműködést. Szükség van tehát egy egészségesebb gondolkodásmód újjáépítésére.

A közös hit az összetartó erő

– Mindebben nagy szerepe van a vallásnak, az istenhitnek. Fontos, hogy az emberek higgyenek valamiben, hogy legyen egy közös alap, ami összeköti őket – folytatja a polgármester. – Ezért hoztuk rendbe a falu református templomát – amíg én nem voltam polgármester, tizenhat éven keresztül állt kihasználatlanul –, és azóta újra vannak istentiszteletek. Sajnos nem minden héten, mert a falunak nincs saját lelkésze, de a szomszédos Drávafokról átjár hozzánk az ottani lelkipásztor. Havonta egyszer pedig bibliaórát tartunk a könyvtárban, ahol az olvasott ige kapcsán fontos kérdésekről beszélgetünk ugyanennek a lelkésznek a segítségével. Ezek az alkalmak olyan hangulatosak szoktak lenni, hogy a szomszédos falvakból is átjárnak rájuk.

Természetesen én is mindig jelen vagyok. Nemcsak azért, mert érdekel, ami ott történik, hanem mert lényegesnek tartom a példamutatást is. Nagyon számít, hogy a lelkész vagy a polgármester mit valósít meg a saját életében, mert ők egy közösség életének fontos szereplői. Ahogy mondani szokás: a fejétől bűzlik a hal. Ez fordítva is igaz: ha az arra hivatottak rendet tartanak a saját életükben (a fejükben, a családjukban, a kertjükben…), nagyobb rend lesz a közösségben is.

Ezért amikor én azt mondom, hogy önellátó módon célszerű gazdálkodni, akkor természetesen én is ebbe az irányba törekszem a családommal együtt. Mi is baromfit tartunk, gyümölcsöst telepítettünk, sok élelmiszert saját magunk készítünk: ecetet, lekvárt, pálinkát, befőttet, aszalványt, kenyeret. Fizikai munkát is végzünk: én például kaszálok, ráadásul gépi segítség nélkül, hogy bizonyítsam a falubelieknek abbéli meggyőződésemet, hogy a kézi kaszálás olcsóbb és eredményesebb.

Összességében annyit mondhatok, hogy mindent megteszünk, amit tudunk, hogy önálló életre keltsük a falut, és ezt látják is az emberek. Nem követi ugyan a példánkat mindenki, de legalább elgondolkodnak rajta. Hosszú még az út, de már jó irányba megyünk – fejezi be beszámolóját a polgármester, aki nemcsak a fő motorja a Markócon elindult virágzásnak, hanem arról is meggyőzött, hogy mindennek van jövője, és nem csak a múltba révedő romantikus elvágyódáson alapszik.

A markóciak nagyot kaszálnak…

A faluban ugyanis éppen most épül egy kézműves ház is, ahol a lakosok kitanulhatják majd a kézművesség csínját-bínját. Vessző- és kosárfonást, fazekasságot, fával való munkát és így tovább.

– Nem múzeumot akarunk, hanem olyan helyet, ahol tényleg használati tárgyakat tudunk készíteni – jegyezte meg erről a polgármester, s ezzel mintha az egész települést is jellemezte volna.

Markóc ugyanis nem egy élő kis skanzen, ahol régebbi korok iránti nosztalgiázás folyik, hanem olyan hely, ahol nagyon is reális módon próbálják építeni a kiutat nemcsak a vidék kilátástalanságából, hanem az ökológiai és az emberi értékek válságából is.

■ Vörös Virág

BATTHYÁNY ÉS AZ ARADI TIZENHÁROM

1849. október 6. gyászünnepére

Vannak ünnepeink, amelyekhez vidámság és sugaras ének tartozik, s vannak, amelyekhez nem illik a boldog beszéd. A könnyed emlékezés. Amelyek nem múló, fájó sebek a lelkünkön. Csak hallgatni kellene ilyenkor, apró rőzsetüzeket rakni szerte az országban, és csendben kivárni, amíg fölenged a szorítás bennünk.

Március idusa is ilyen. Szunnyad bennünk, azután 15-én föltámadva fölragyog, és újból lepereg, mint véget nem érő filmszalag. Ott vagyunk ilyenkor a Nemzeti Múzeum tavaszillatú kertjében, halljuk a költő esküre hívó szavát, hideg eső veri hátunkat, de mi is kihajtott fehér ingű fiatalok vagyunk…

Mit is akart *Petőfi* és a tüzes társak? A veszendő magyar népet a magyar nemzetbe befogadni és az így megerősödött nemzetet a népek világtársaságába bekapcsolni! Ez több és nehezebb volt minden más kezdeményezésnél… Maga a csoda. Egy költőszívben a kiteljesedő nemzet született meg. S azóta súlyos évek, évtizedek lobbantak el, de a cél ma sem kevesebb.

S annyi áldozathozatal ellenére minden elveszett. A győztesek: *Ferenc József* osztrák császár és *Miklós* orosz cár hatalmas hadai. A legyőzöttek: a magyar szabadságharc eltiport honvédseregei. *Kossuth* hiába reménykedett. *Dembinszkynek, Bemnek* nem volt többé katonája. Özönlöttek kifelé a menekülők a legázolt Magyarországról. Lehettek volna kétszer annyian is, de sokan nem akartak menni. Ők úgy érezték, hogy becsületük és esküjük azt kívánja, rendezett csapatok élén tegyék le a fegyvert. Voltak szökevények, a törzskar viszont emelt fővel ment sorsa elébe.

Görgey, a főparancsnok *Paszkievics* herceg kívánságára kegyelmet kapott. *Haynaunál* viszont nem volt kegyelem: 1849. október 6-án a szabadságharc tizenhárom katonai vezetőjét végeztette ki Aradon. A pesti kivégzéseket – ugyanezen a napon – az első felelős magyar minisztérium elnökének, *Batthyány Lajosnak* az agyonlövetésével kezdték meg. A könyörtelen ítéleteknek, a puskacsövek előtti, a bitó alatti haláloknak nem akart vége lenni. „Éljen a haza!" – hangzott fel újra és újra a búcsúzók kiáltása, majd a fekete ősz sötét decemberbe fordult. *Vörösmarty* félelmes szavaival: „Most tél van és csend és hó és halál."

A hóhérok Batthyány véres ingét egy hanyag mozdulattal félredobták. Az aradi tizenhárom tetemét is mélyen a föld alá süllyesztették, de az ország döbbent gyászával, az embereket összekötő élő „titkokkal" nem tudott mit kezdeni a hatalom. Akkor és később sem. Láthatatlan erőt adott; évszázadokon törte át magát az emlékezés.

A nagy temetés jutott eszembe: 1989. június 16. Gyászünnep a Hősök terén. A sok tiszta arcú ember, idős, ősz férfiak kezükben szál virággal. *Darvas Iván* és *Mensáros László* olvasta föl a kivégzettek nevét, a fiatal és idősebb halottakét. Így teszek most én is. Sorolom az aradi vértanúkat, közben kis szünetet tartok, s gondolatban Magyarország, Erdély, a Vajdaság, Kassa legszebb hangú harangjainak a kötelét húzom meg.

Gyertek ide körém, kulcsoljátok ti is imára a kezeteket, és hallgassuk a fölzengő szent neveket: *Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knezich Károly, Láhner György, Lázár Vilmos, Leiningen-Westerburg Károly, Nagysándor József, Pöltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác, Vécsey Károly.*

■ Fenyvesi Félix Lajos

HIRDETÉS

A Pécsi Evangélikus Egyházközség szeretettel meghívja Önt és családját *Családi matiné* című rendezvényére október 16-án, szombaton 10 órára a Pécsi Nemzeti Színházba. Fellép a Pécsi Gospelkórus, az evangélikus gyülekezeti nagykórus, valamint a gyerekek és felnőttek által egyaránt kedvelt Kaláka együttes. Ingyenes jegyek az evangélikus lelkészi hivatalban igényelhetők: Pécs, Dischka Győző u. 4–6. (délután 2 és 5 között). Telefon: 20/824-4141, 20/824-4142. E-mail: nemethzoli@gmail.com.

HIRDETÉS

Boldog szerelem és házasság gonosz időkben

„Itt van a helye a szentek állhatatosságának és hitének" (Jel 13,10)

Előadás-sorozat 2010 őszén a Ráday-kollégium dísztermében (Budapest IX., Ráday u. 28.) esténként 18 órai kezdettel. Előadó: dr. Pálhegyi Ferenc.

- Október 11.: Lehetséges-e a mai világban Isten igéjéhez igazodni? (Jel 1,3)
- Október 18.: A házasság még nem a mennyország (Jel 14,13)
- Október 25.: Hogyan maradhatunk tiszták szennyes áradatban? (Jel 16,15)
- November 8.: Asztal- és életközösség Jézussal (Jel 19,9)
- November 15.: A földi küzdelem mennyei perspektívája (Jel 20,6)
- November 22.: Boldog, aki nem adja fel (Jel 22,7)
- November 29.: A boldogság is kegyelemből fakad (Jel 22,14)

HIRDETÉS

A Rozetta Alapítvány 2009. évi adatai

Alapítványunk 2009-es bevételeinek összege 1 419 000 Ft, a kiadások összege 38 000 Ft. Az szja 1%-ából 429 000 Ft bevételünk származott. A bevételekből és meglévő pénzeszközökből 1 645 000 Ft cél szerinti támogatást juttattunk a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség működésén keresztül szociális és hitéleti tevékenység támogatására, ifjúsági programok szervezésére, megrendezésére, gyülekezeti kiadványok és az egyházközség általános működésének támogatására. Minden testvérünknek köszönjük eddigi és várjuk jövőbeli támogatását!

Sághy András, a kuratórium elnöke

HIRDETÉS

Orgonahangversenyek a békásmegyeri evangélikus templomban

2010 őszén–telén három orgonaestet szervezünk, melyen három kiváló magyar orgonaművész mutatkozik be első alkalommal a békásmegyeri evangélikus templomban. Mindhárman számos verseny győztesei, nemzetközi hírű orgonaművészek. A hangversenyeken nemcsak az orgonairodalomból adnak ízelítőt, hanem improvizációkat is hallhatunk egyházi és világi dallamokra, melyek már elődeiket is megihlették.

A három hangversenyből álló sorozat első koncertje október 3-án, vasárnap 18 órakor lesz. *Pálúr János Nicolas de Grigny, Robert Schumann* és *Liszt Ferenc* orgonaműveiből válogat, valamint improvizál a kétszáz éve született Schumann tiszteletére. A hangversenyre a belépés díjtalan, minden érdeklődőt szeretettel várunk. (Békásmegyeri evangélikus templom, 1038 Budapest, Mező utca 12., tel./fax: 1/368-6118, e-mail: evangelikusbekas@t-online.hu, *www.evangelikusbekas.hu.*)

HIRDETÉS

Emlékezés Muntag Andorra

2000. augusztus 23-án hunyt el *dr. Muntag Andor* egyetemi tanár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) volt ószövetségi professzora, tanszékvezetője. Az ő emlékére tartunk konferenciát *Bölcsesség és prófétaság* címmel október 5-én az egyetemen (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.).

Program

- 14.00–14.10: Megnyitó (*Szabó Lajos* rektor)
- 14.15–14.35: *Karasszon István:* Muntag Andor és az *Ámósz könyve*
- 14.40–15.00: *Varga Gyöngyi:* A próféták bölcsessége – Jeremiás jóbi kérdései
- 15.05–15.25: *Hausmann Jutta:* Jób – a könyv aktualitása tegnap és ma
- 15.30–15.50: Képes visszatekintés

„Szép deputáció megy az Istenhez a magyarok ügyében reprezentálni"

▶ **Ellenőrizhetetlen legenda szerint *Pöltenberg Ernő* szólt a címben idézett szavakkal társaihoz 1849. október 6-án Aradon, amikor a vesztőhelyre vitték őket. A korszak legkiválóbb kutatója, *Hermann Róbert* szerint a „kivégzettekről aligha lehet pontosabb jellemzést adni". E „szép deputáció" tagjai valóban nemzetünk legkiválóbbjait reprezentálták társadalmi állástól, anyanyelvtől, felekezeti hovatartozástól függetlenül. Az október 6-án kivégzett tizenhárom aradi vértanúval és *Batthyány Lajos* miniszterelnökkel együtt bizonyíthatóan százhuszonnyolc személyt végeztek ki 1850. július 1-jéig a szabadságharcban betöltött szerepe miatt.**

Miért éppen az 1849 utáni megtorlások maradtak meg olyan élénken a nemzet emlékezetében, hogy több mint százhatvan évvel később is nemzeti gyásznapon emlékezünk az áldozatokra?

Erre több válasz is adható. *Szeberényi János* selmecbányai, bányakerületi püspök naplójában azt jegyezte föl, hogy Selmecbánya a „terrorisztikus rendszert" akkor ismerte meg, amikor a város 1849. január 21-től április 18-ig a császári csapatok ellenőrzése alatt állt. Szeberényi nem tudhatta, hogy az 1849 utáni megtorlás nyitánya volt újkori történelmünk véres megtorlásainak, melyek az első, majd a második világháborút, illetve 1956-ot követték.

Az 1849 utáni állami terror abban is előképe volt a későbbieknek, hogy igen gyakran saját törvényeit sem tartotta be. Kisebb-nagyobb justizmord szinte minden hadbírósági halálos ítélet esetében felfedezhető.

Bár a magyarországi megtorlás nem számított kirívóan véresnek a korszak hasonló leszámolásaihoz képest, a kortársakat sokkolta, hogy nagy számban érintette a politikai és katonai elit tagjait. A várfogságra ítéltek, száműzetésbe kényszerítettek közül sokan nem vehettek részt később sem a magyar nemzet sorsának intézésében. A megtorlás áldozatai az egész nemzetet reprezentálták. A *Haynau* által kivégeztetett hat lelkész között evangélikust, reformátust és katolikust egyaránt találunk.

Az 1849-ben kivégzett politikusok között találjuk a dunáninneni evangélikus egyházkerület volt felügyelőjét, *báró Jeszenák Jánost* is. 1841-ben, negyvenegy évesen választották meg arra a tisztségre, amelyet már édesapja is betöltött 1814-től 1823-ig. Egyházkerületi felügyelőként részt vett 1848-ban a „szeptemberi értekezleten", ahol egyház és állam viszonyáról folytattak eszmecserét a protestáns egyházak képviselői *báró Eötvös József* kultuszminiszterrel.

1848 előtt Jeszenák János nem vállalt közéleti tisztséget. A főrendiház ülésein természetesen részt vett.

Jeszenák János

Itt *Széchenyi* reformpolitikáját támogatta, majd később Batthyány Lajos köréhez csatlakozott. Közéleti gyakorlatát tehát az egyházban szerezte, közelről ismerte az 1840-es évek magyar–szlovák nemzeti konfliktusait az egyházon belül.

Politikai megbízhatósága miatt eshetett rá a kormány választása, amikor – *Szemere Bertalan* javaslatára – először Nyitra vármegye főispánjává, majd teljhatalmú kormánybiztosává nevezték ki 1848. szeptember 23-án. Hat nappal később az általa megszervezett reguláris és nemzetőr csapatok megállították és szétszórták azt a – *Jozef Hurban* hlubokai evangélikus lelkész és *Ludoviť Štúr* volt pozsonyi tanár által vezetett, főleg cseh és morva diákokból álló – légiót, amely a felső-magyarországi szlovákok magyar kormány elleni lázadását akarta fellobbantani.

Jeszenák János érdeme volt az is, hogy 1848 októberében megakadályozta a liptóvári erődítmény átállását a császári oldalra. A szabadságharc későbbi részében *Görgey* hadseregéhez csatlakozott, az aradi fegyverletétel idején került fogságba.

A pesti Újépületben volt tárgyalása (ugyanott, ahol Batthyány Lajost is kivégezték), *Csány László* Pozsony megyei kormánybiztos, 1849-es közlekedésügyi miniszterrel együtt. Mivel peranyaguk elveszett, csak az ítéletet ismerjük, amelynek általános megfogalmazása szerint az ország lakosságának többségét ki lehetett volna végezni: *„Az ő különféle, forradalmi kormány alatt reájuk ruházott hivatalos állásukban kezdettől fogva a forradalmi mozgalom végéig minden hatalmukban álló eszközt a forradalom győzelmére használtak fel; az erre szükséges határozatokat és rendszabályokat maguk vezették és hajtották végre, s így elsősorban azon voltak, hogy a legmagasabb trón megdűljön, s az államkötelék megszakadjon."*

Jeszenák János életének utolsó napjait *Székács József* emlékirataiból ismerjük, aki lelkészként volt együtt a halálra ítélttel 1849. október 9–10-én. Jeszenák Székács útján üzent családjának, és igyekezett gondoskodni gyermekei jövőjéről.

Szellemi végrendelete nemcsak a családnak szólt: *„Ön hivatva lesz rólam, s végső órámról tanúságot tenni a haza előtt. Mondja meg azoknak, akiket illet, hogy én azt, amit tettem, halálom óráján sem bántam meg; hogy egyet sem tagadtam meg azon elvek közül, melyekért nemzetem annyi áldozattal és vérontással küzdött."*

Az aradi tábornokokhoz hasonló méltósággal lépett a bitófa alá is. *„A lépcső legalsó fokán e szavakat mondá: »Csak azt akarom mondani: Isten áldja meg a magyar hazát!« A lépcső legfelső fokán pedig ezt: »Megbocsátok ellenségeimnek!« Három másodpercz múlva megszűnt lenni"* – olvassuk Székács beszámolójában.

Hitünk szerint az elhunytak nem „reprezentálnak" az életben maradottakért. Emlékük és példájuk azonban útmutatással szolgálhat az utódoknak. Jeszenák János személyében olyan reprezentánsát találjuk hitünknek az 1849-ben kivégzettek között, akire százhatvanegy év elmúltával is méltán emlékezhetünk.

■ Kertész Botond

ORSZÁGOS EVANGÉLIZÁCIÓ

2010. október 9. szombat, 10–16 óráig
Budapest, Deák téri evangélikus templom

„Krisztus szabadságra szabadított meg minket…” (Gal 5,1)

9.45 Éneklés a Credóval

10.00 Evangélizáció

„Krisztus szabadságra szabadított meg minket...” – Ribár János
Énekes-zenés bizonyságtétel – a kiskőrösi Gospel Sasok

11.15 Szekciók, kerekasztal-beszélgetések

Add a kezed – ír keresztyén dalok – D. Kiss Ildikó és az Éirí együttes (templom)
Babits Mihály: Jónás könyve – Banka Gabriella előadóművész (a gimnázium díszterme)
Mit tanít Luther a szabadságról? – Isó Dorottya (gyülekezeti terem)
A nemzet szabadulása – Lupták György (alagsori tornaterem)
Hagyományos bibliakör az igehirdetővel – Ribár János (12-es tanterem)
Hitünk és egészségünk – Dr. Koch Béla családszakorvos (tornaterem)
Krisztusi szabadsággal a misszióban – Deák László (gyülekezeti kisterem)

12.30 Ebédszünet (az egyház szerény vendéglátást biztosít)

14.00 Tanúságtétel

Immánuel zenekar

Blaskó Péter Jászai Mari-díjas érdemes művész, a Nemzeti Színház tagja

15.00 Evangélizáció (úrvacsorával)

„Szeresd felebarátodat, mint magadat” (Gal 5,14) – Lupták György

15.45 Zárszó, áldás – Gáncs Péter

Az alkalomra mindenkit szeretettel vár a Magyarországi Evangélikus Egyház.

Grafikai terv: Kreatív Flotta Stúdió

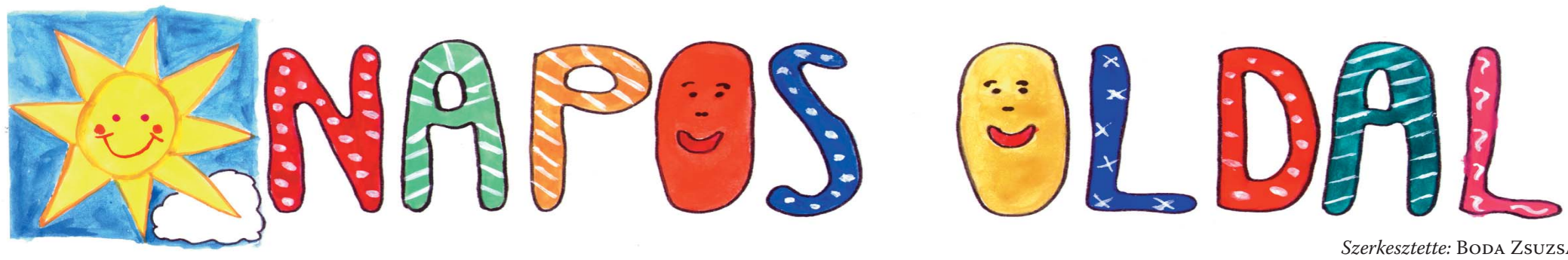

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

»EZ AZ A NAP, MIT AZ ÚR RENDELT«

Tízéves ovi

Az Evangélikus Óvoda Bakonycsernye fennállásának tizedik évfordulóját programokban gazdag, egész napos rendezvény keretében ünnepeltük szeptember 25-én, szombaton az evangélikus templom udvarán.

FOTÓ: KADLECSIK ISTVÁN

Szalmabálákból épített hálaadó oltár

A résztvevők mesteremberek segítségével ismerkedhettek meg a fafaragás, kosárfonás vagy a csuhébábkészítés szakmai titkaival. A *Kaláka* együttes adott nagy sikerű koncertet, és nem maradtunk színdarab nélkül sem: a Habakuk Bábszínház *Nóé bárkája* című, igényes előadását nézhettük meg. A nap folyamán a gyerekek számára legnépszerűbb elfoglaltság a lovaglás, a lovaskocsizás, a bibliai vetélkedő és a légvár volt.

FOTÓ: OSGYÁN GÁBORNÉ

Kézműves-foglalkozás

A finom ebéd után következett a hálaadó istentisztelet, melyen *Szarka István* lelkész, az óvoda alapítója hirdette Isten igéjét. Az ünnepi alkalmon óvodásaink és az *Örömhír* kórus is szolgált.

A program az óvodában folytatódott, ahol is *Osgyán Gáborné* vezetőnő mondta el ünnepi beszédét, felidézve többek között az elmúlt tíz esztendő fontosabb állomásait. Kellemes időutazásra invitált az a fényképkiállítás, amely a jubileumi alkalomra készült. Csakúgy, mint a jó hangulatú, meghitt beszélgetésekkel teli nap során, ezen a helyen is szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik segítségünkre voltak tízéves jubileumunk méltó megünneplésében.

FOTÓ: OSGYÁN GÁBORNÉ

A Nóé bárkája című darab a Habakuk Bábszínház előadásában

▶ *A bakonycsernyei evangélikus óvoda nevelőtestülete*

HUMORZSÁK

A csiga mászik felfelé a fán. Egy hét alatt elér a feléig, majd megcsúszik, és leesik a földre. Csúnyán megüti magát, aztán így szól:

– Lám, lám, ez a vége a nagy sietségnek…

* * *

A falusi iskolában megkérdezi a tanító néni:

– Na, gyerekek, mikor a legjobb leszedni a fáról a gyümölcsöt?

Pistike jelentkezik a válaszadásra:

– Amikor a kutya meg van kötve!

* * *

Történelemórán az osztály dolgozatot ír. A tanár azt kérdezi, mikor volt a mohácsi csata.

Petike jelentkezik.

– Tessék mondani, azt is le kell írni, hogy hol volt?

Házaspár-névkereső

Az alábbi mezőben – függőleges vagy vízszintes irányban olvasva – négy házaspár neveit találhatjátok. Egyes betűk egyszerre több névhez is tartozhatnak.

S	Á	R	A	O	M	Z	I	K	E
L	I	B	N	Y	Á	E	B	H	L
Á	C	F	N	Ű	B	O	Á	Z	K
N	I	E	A	K	R	H	Ó	R	Á
J	P	B	Á	T	A	Ú	T	Ö	N
Z	P	R	U	T	H	Y	F	E	A
É	Ó	H	Ú	F	Á	R	B	I	K
Z	R	N	A	A	M	Ó	Z	E	S
S	A	F	R	T	N	É	C	E	J

(Megfejtés: Ábrahám – Sára; Mózes – Cipóra; Elkána – Anna; Boáz – Ruth.)

Jónás utazása

A próféta Jónást az Úr feladattal bízta meg. Egy bűnös városban kellett hirdetnie az Isten döntését: negyven nap múlva elpusztítja a település minden lakóját, ha nem bánják meg azt a sok rosszat, amelyet elkövettek, és ha nem térnek vissza a jó útra.

Jónás azonban engedetlen volt. Ahelyett, hogy teljesítette volna a rábízott parancsot, épp az ellenkező irányba menő hajóra váltott jegyet. Ám az Úr természetesen erről is tudott. Büntetésül hatalmas vihart bocsátott a tengerre. A hajósok csak úgy menekülhettek meg a veszedelemből, ha bedobták Jónást a vízbe. Nem szívesen, de így is tettek. A vihar elült, ők pedig továbbhajózhattak.

A próféta sem fulladt meg, mert Isten egy hatalmas halat küldött érte, amely lenyelte őt. Három nap és három éjjel utazott Jónás a cet gyomrában, míg az kidobta őt a partra. Jónás ekkor elment, és teljesítette a rábízott feladatot: hirdette az Úr akaratát. A városlakók megbánták bűneiket, így ők is életben maradtak.

Ha a kis halakon található betűket a megfelelő kövekre írjátok, összeolvashatjátok a város nevét.

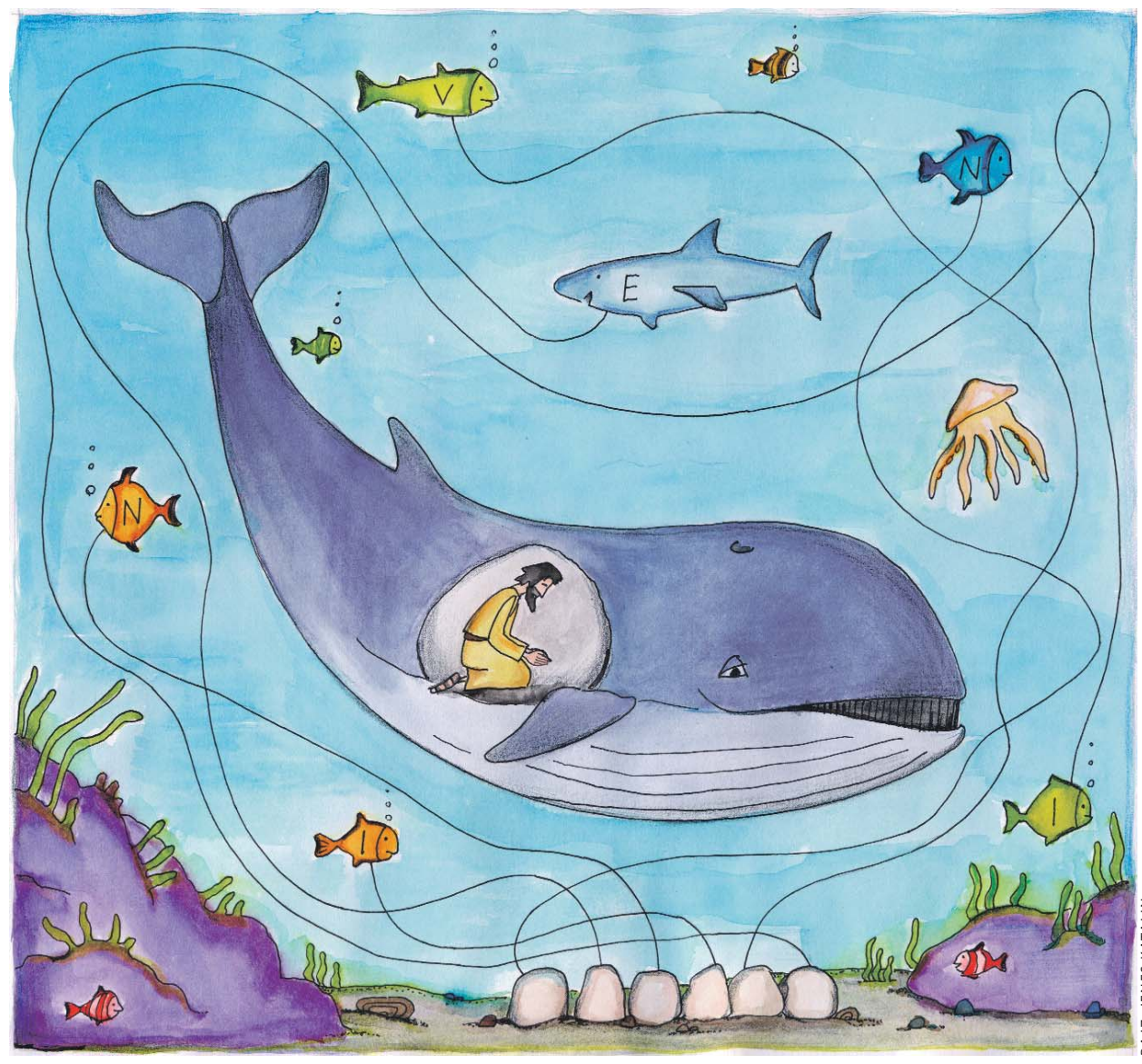

RAJZ: JENES KATALIN

Száztíz éve született Gőcze István

Szeretett egykori gyülekezetében, Répcelakon október 3-án emlékeznek a száztíz évvel ezelőtt született és ötvennégy évvel ezelőtt meghalt *Gőcze István* evangélikus kántortanítóra, körzeti iskolaigazgatóra.

A Vas megyei Nagysitkén, kisbirtokosi családban született fiú az elemi iskola elvégzése után az evangélikus egyház támogatásával tanulhatott Sárváron. A tanítóképzőt Pápán kezdte, majd Sopronban folytatta, ahol kántor szakra is járt. 1920-ban kapta meg a kántortanítói oklevelet, és még abban az évben másodtanítónak választotta őt a répcelak–csánigi gyülekezet.

Két esztendő múlva igazgató-kántortanító lett. Ez az év magánéletében is változást hozott: feleségül vette *Szabó Sámuel* középbirtokosnak, a gyülekezet egyik presbiterének lányát, *Idát.* Két gyermekük született – *Piroska,* aki szintén a tanítói hivatást választotta, és e sorok írója, akiből közgazdász és újságíró lett.

A településen nemcsak az egyházhoz kötődő feladatokat látta el, de a répcelaki Hangya Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet 1930-as megalakulásától annak ügyvezetője volt 1948-ig, amikor az intézményt államosították.

A kántori feladatokat ő látta el az istentiszteleteken és a temetéseken. Az 1942-es év nagy telén – lelkész hiányában – arra is volt példa, hogy a temetési szertartást is ő végezte.

Mint az egykori néptanítók, a település kulturális életének szervezésében nagy részt vállalt. 1943-ig felnőttekkel is foglalkozott, és több színdarabot tanított be. Az utolsó előadás, a *János vitéz* különösen nagy sikert aratott. 1946-tól tanított az evangélikus népfőiskolán, illetve az államosításig a temetőt is ő felügyelte.

Az államosítást természetesen az ő iskolája sem kerülhette el – bár az igazgatói posztot továbbra is Gőcze István töltötte be. A répcelaki intézmény körzete kibővült Nick községgel, így az addigi három tantermes iskolát ki kellett bővíteni. Az iskolaudvar végén húzódó, volt Radó-féle birtok kovácsműhelyét – saját tervei alapján – átépítette, így lett még három tanterem és egy tanári szoba. A tantestület szaktanárokkal bővült – az igazgató is tett szakvizsgát matematikából. Az iskolához szinte hetente jártak szakfelügyelők. Gőcze István munkáját nemcsak járási, de megyei szinten is nagyra becsülték, többször elismerésben részesítették.

Élete teljében, ötvenhat évesen

távozott az élők sorából. Bár rendszeresen járt tüdőszűrésre, betegségét nem fedezték fel. Budapesten egy országos igazgatói értekezleten rosszul lett; néhány hetes sárvári kezelés után újra tanított néhány hónapig. 1956. október 2-án este még szülői értekezletet tartott, de másnap a napfelkeltét már nem érte meg.

Gőcze István a hivatásának, a szolgálatának és a tanításnak élt. Nyugodjon békében!

■ Gőcze Tibor

Dr. Blázy Árpád

(1936–2010)

Szeptember első vasárnapjának hajnalán a harangok egy nemes harc végét jelezték. Hűséges szolgáját türelemmel viselt szívbetegségéből, újabb és újabb próbatételeknek is kitéve, erős hittel megajándékozva, mégis váratlanul hívta magához Teremtője.

Blázy Árpád 1936. április 10-én született Budapesten. Felmenői negyedízig evangélikus lelkészek voltak. Apja, *Blázy Lajos* Pécelen, majd Újpesten szolgált. Nagyapja, dédapja és szépapja (mindhárom a Lajos nevet viselte) Kiskőrös evangélikusait pásztorolta. Édesanyja, *Gömöri Erzsébet* férje mellett vallástanárként szolgálta Urát, s egyike volt azoknak a női hallgatóknak (a harmadik), akik először végeztek teológiát Magyarországon. Bátyja, Blázy Lajos nyugdíjas újpesti lelkész.

Elemi és általános iskolába Pécelen járt. Középiskolai tanulmányait a Fasori Evangélikus Gimnáziumban kezdte, s – annak megszűnése miatt – a Könyves Kálmán Gimnáziumban fejezte be Újpesten. A Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Karán 1960-ban szerzett diplomát.

Pályáját Budapesten kezdte, majd 1966-tól nyugdíjba vonulásáig (1993-ig) Zalaegerszegen, a Landorhegyi úti gyógyszertár vezetőjeként dolgozott. Budapesten kötött házasságot *Koltai Judittal* 1960-ban. Felesége könyvelőként és statisztikusként dolgozott; őt a hit útján *Gyökössy Endre* prédikációi formálták és erősítették meg. Éveken keresztül működött református hitoktatóként, ma a gyülekezet énekkarának tagja. Két gyermekük született, *Árpád* (1962) evangélikus lelkész, *Judit* (1963) informatikus.

Dr. Blázy Árpád egyházunk elkötelezett, hitvalló tagja volt. Vallásos meggyőződését a legnehezebb időkben is nyíltan vállalta. Fiatalon az újpesti gyülekezet presbitere lett, s ezt a szolgálatot folytatta Zalaegerszegen is. Egy évtizeden át (1976–1986) az országos presbitériumnak is tagja volt, majd 1982 és 1994 között a Somogy-Zalai Egyházmegye felügyelőjeként szolgált *Dubovay Géza,* illetve *Smidéliusz Zoltán* elnöktársaként.

Nagykanizsán 1982. november 7-én tartott felügyelői székfoglalójának alapgondolatát *Józsué könyve* 24. fejezetének 15. verséből választotta: *„…én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!”* Bátor bizonyságtételt jelentettek akkor ezek a szavak egy gyógyszertárvezető ajkáról. Az Úr szolgálata melletti elkötelezettségének még számtalan tanújelét adta, amikor Somogy-Zala gyülekezeteiben megjelent, s egy-egy bibliai igével vagy bölcs hozzászólással erősítette a gyengülő, megfogyatkozott gyülekezetek tagjait.

A felmenőktől örökölt egyházszeretethez naponkénti bibliaolvasás társult hitének elmélyítésére; ehhez bőséges forrást biztosított több mint félszáz darabból álló gyűjteménye is, amelynek bemutatására kiállításokat szervezett. Több évtizedes gyűjtőmunkája eredményeként megcsodálhatjuk például a 14. századi *Biblia Pauperumokat* (olvasni nem tudók számára készített képes bibliák), a Nekcsei-Bibliát, *Sylvester János* Újtestamentum-fordítását vagy a Jénában kiadott Spangenberg-posztillákat, a Károli Gáspár- és Káldi György-fordításokat, a 18. századi *Eszter könyve* tekercset, valamint több 20. századi kiadást írott és képes változatban.

Emellett rendszeres látogatója volt a vasárnapi istentiszteleteknek és nyugdíjas éveitől – feleségével együtt – a csütörtök délelőtti bibliaóráknak, amelyeken – lelkészének akadályoztatása esetén – maga is vállalt bibliamagyarázatot.

Lelkiismeretesen végzett napi munkája mellett állandóan képezte magát, részt vett a gyógyszerészek és gyógyszerészassziszten sek oktatásában. Tagja volt a *Nemzetközi Gyógyszertörténeti Társaságnak, a Magyar Orvostörténeti Társaságnak,* valamint a *Magyar Gyógyszertudományi Társaságnak,* amelyben titkári (1972–1985) és regionális alelnöki (1984–1992) tisztséget is viselt.

Isten adott számára erőt ahhoz is, hogy tudományos kérdésekkel foglalkozzon. *A gyógyszerészet megjelenése és fejlődése Zala megyében 1711 és 1849 között* címmel készített doktori disszertációját 1974-ben védte meg. Konzulense *dr. Antall József,* a későbbi miniszterelnök volt. Általában Zala megyét érintő témákban jelentek meg művei, többek között: *Az 1855. évi kolerajárvány hatása Zala megye lakosságára; A gyógyszertári hálózat fejlődése Zala megyében.* Szakmai munkáját a *Zalaegerszegért* díjjal (1999), valamint a Zala Megyei Önkormányzat által alapított (ez ideig egyszer kiadott) Szent Damjándíjjal ismerték el 2005-ben.

Köszönjük (Árpádnak, hajdani felügyelőnknek, dr. Blázy Árpádnak, testvérünknek), hogy szerénységgel, bölcsességgel végzett, a Biblia alapos ismeretén s a 20. századi rendszeres teológiai irodalom *(Tillich, Barth)* szakadatlan tanulmányozásán keresztül magáévá és sokak számára nyilvánvalóvá tudta tenni a Szentírásból következő egyetemes papság elvét. Gyógyszerészként ugyan hivatalosan megszakított egy ároni láncot, keresztény szolgálata mégis egyfajta „papi” folyamatosságot tükrözött.

A feltámadás reményében búcsúztunk tőle a zalaegerszegi evangélikus templomban szeptember 23-án.

■ Dr. Jáni János

Búcsú egy gyermekmentőtől

A Deák téri evangélikus templomban múlt pénteken vettek búcsút szerettei és tisztelői a szeptember 3-án – életének 92. évében – elhunyt *Bartosné Stiasny Éva* vasdiplomás tanárhitoktatótól, *Sztehlo Gábor* lelkész egyik legközvetlenebb munkatársától, akinek búcsúztatására kiadónk újra megjelentette *Háborúban békességben* című, a gyermekmentő munkát felidéző memoárkötetét.

A Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje, a Prónai Sándor-plakett és számos más elismerés birtokosának elhunyta alkalmából – nekrológ helyett – álljon itt egy idézet abból a levélből, amelyet *Brunner Mihály* (egykori Sztehlo-gyerek) írt a Sztehlo utca névadójára.

„1944-ben a Bogár utcai gyermekotthon tizenegy éves lakója voltam. Magam előtt látom a képet: Budapest romokban, Buda ostroma pusztítva halad, házról házra, se várost, se embert nem kímélve. A család szétszóródva, végül bátyámmal befogadást nyertünk a Bogár utcai gyermekotthonba, de nemcsak befogadást, hanem szeretetet, nevelést és ellátást is, egy közösségben, melynek élén Éva néni állt.

Azt kell írnom, hogy »néni«, de akárhogy is számolom, a »néni« akkor nem lehetett több, mint 20-25 éves fiatal nő, akinek a sors – vagy az Úr – azt a feladatot adta, hogy a történelem egy sötét pillanatában megmentsen egy pár tucatnyi gyermeket. Úgy néztünk fel rá, úgy követtük őt, mint a nyáj a pásztort, az egyetlen biztos pontot a lehetetlen körülmények között. Ő vezetett bennünket a német, a nyilas és az orosz zátonyok között, minden eszközt megragadva, akadályt és kockázatot nem ismerve.

Csak később értettem meg, hogy Éva néni mögött ott állt Sztehlo Gábor evangélikus lelkész, valamint az ő svájci, hitbeli összeköttetései, melyek a Bogár utcai gyermekotthon finanszírozásához hozzájárultak. A gyermektámogatás az ostrom után is folytatódott. Gyermekek ezrei menekültek meg, vagy kaptak lehetőséget fejlődésre, egy jobb életre, egészen addig, amíg az új rendszer az áldásos tevékenységet – ki tudja, miért – meg nem állította.”

HIRDETÉS

A Doktoranduszok Országos Szövetségének (DOSZ) Teológiai Tudomány Osztálya (TTO) *Fiatal kutatók és doktoranduszok I. nemzetközi teológuskonferenciája* címen konferenciát tart október 8–10. között Budapesten a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán (KRE HTK). A konferencián vallástudomány, dogmatika, egyháztörténet, eszmetörténet, művészettörténet stb. témakörben hangzanak el előadások. Ünnepélyes megnyitó: október 8., 9 óra, KRE HTK püspöki tárgyaló. A konferenciát megnyitja *dr. Balla Péter* rektor (KRE), *Kucsera Tamás Gergely* DOSZ-elnök, igei köszöntőt mond *Gáncs Péter* evangélikus püspök. Szeretettel várjuk minden érdeklődő testvérünket!

Szávay László alelnök, DOSZ TTO

HIRDETÉS

Meghívó

A Zákeus Médiacentrum szimpóziumot rendez *Mérleghinta* címmel, az Európai Unió által meghirdetett, szegénység elleni küzdelem éve témában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium sportcsarnokában október 15-én 11 órai kezdettel.

Az ünnepség programja

- Közös éneklés a témát erősítő énekkel
- Megnyitó, köszöntő – *Ónodi Szabolcs* igazgató, házigazda
- Bevezető szavak – *Győri János Sámuel* projektgazda
- *Potápi Árpád* polgármester tájékoztatója az önkormányzat szociális ügyekkel foglalkozó munkatársainak segítségével *Fölmérés, érzékenyítés és mozgósítás, azaz gyakorlati lépések* témában
- *Petőfi Sándor Palota és kunyhó* című verse – *Szabó Zoltán* 12/d osztályos tanuló
- *Lehel László,* a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet igazgatója
- Részlet a *Mérleghinta* című filmből
- *Brauer János* elnök a forprofit szemszögéből, *Andorka Árpád* hozzászólása
- Tízkérdéses kvíz csokoládé jutalommal
- Közös ének
- Berekesztés – Ónodi Szabolcs

Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk!

2010 A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve

ESZA TÁRSADALMI SZOLGÁLTATÓ NONPROFIT KFT.

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTÉRIUM

„Az e közleményben szereplő adatok nem szükségképpen tükrözik az Európai Bizottság és a **Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium** álláspontját vagy véleményét.”

Egy titkos papnénaplóból

Rémesen érzem magam. Két hete azt kértem a családomtól a születésnapomra, hogy elmehessek az idei papnétalálkozóra Balatonszárszóra, ők meg rábólintottak. Hogy fogják kibírni nélkülem? Nem, én nem mehetek el, lemondom.

2010. szept. 24., péntek

Nem mondtam le. Egyszerűen már túl késő volt hozzá, mire kimostam, megfőztem, és kikerestem a mobilom telefonkönyvéből az egyik szervező, *Gáncsné, Márti* számát. Most itt állok nyakig kétségek között. A párom nem ért meg: azt mondta, érezzem jól magam!

Este 6 óra • Olyan jó volt, hogy elém jöttek az állomásra. És nagyon örültem, hogy nem én vagyok a legfiatalabb. Meg a legidősebb sem. A nyitóalkalmon először alig mertem felnézni a többiekre, mert azt hittem, én vagyok köztük a legnyúzottabb, de csupa hasonló nézett vissza rám. Talán mindenki valahogy így indult el…

Éjjel 11 körül • Hallatlanul jót játszottunk, beszélgettünk, ismerkedtünk mi, ötvenheten, és megnyílt a szívünk egymás felé. Hétvégénk témája a család. Nem kellett nagy rábeszélés, örömmel mutogattuk, nézegettük a magunkkal hozott fényképeket. *Szabóné Mátrai Marianna* Jákób és József történetének részleteivel tanított bennünket a témához kapcsolódóan. Igazi mélyenszántó, gyógyító áhítat volt.

És ekkor ütött be a mennykő – liturgikus tánc formájában. Én nem tudok táncolni. Menekülőre vettem. Éppen sorjáztam kifelé a teremből, amikor szembejött velem a másik szervező, *Fabiny Kati,* és megkért, hogy írjak beszámolót a hétvégéről az *EvÉletnek.* Persze, szívesen. Majd beírom, hogy szép és kellemes volt a tánc. Hah!

Szept. 25., szombat

Ó, mi vétettem, Teremtőm?! Most látom a programban, hogy ma is lesz liturgikus tánc! És még csak egy rendes szobanövény sincs a teremben, egy bukszus vagy tudomisén, ami mögé elbújhatnék. Különben is, mi lehet szegény gyerekeimmel? Biztosan sírnak utánam, haza kell mennem azonnal! De nem lehet! Elvállaltam ezt a cikket. Pihennem kell, hogy friss aggyal meg tudjam írni. Ez az! Én leszek az objektív megfigyelő.

Dél körül • Régen nem énekeltem ilyen sokfélét ilyen szép egységben. Valósággal lecsendesült a lelkem, talán így sikerült elbambulnom annyira, hogy felálltam a táncra. És csuda tudja, nem is volt olyan borzasztó. Most már nyugodtabban dokumentálhatom, igen, tulajdonképpen egész harmonikus élmény. Utána lecsendesedett lélekkel hallgattuk *dr. Horti Mária* pécsi pszichiáter előadását az élet spiráljáról, lelkünk nagy kérdéseiről, a megújulás lehetőségéről és arról, hogy a vasalás meg a zokniválogatás sem elvesztegetett idő, ha *szöszöléssel* – vagyis szabadon, örömmel, szeretettel – végezzük.

Este • Fantasztikus ez a liturgikus tánc, minden mozdulatnak üzenete van, és annyiszor ismétlődik, hogy az embernek muszáj valahogy belesimulnia a rendbe, mintha egy patak sodorna. Valóságos imává váltunk mindenestül. *Dr. Földvári Mónika* tartotta, mindenkinek ajánlani fogom. Estére *Schäffer Erzsébet* írót várjuk, remélem, az életben is olyan, mint az írásaiban.

Hajnal 2 körül • Olyan.

Szept. 26., vasárnap

Az előbb telefonált a családom. „Remélem, jót pihentél" – mondta a férjem. De hát mit tudhatja egy férfi, hogy ötvenhét nő együtt mire képes? Töltekeztünk, beszélgettünk, táncoltunk, énekeltünk, gyógyteát kortyolgattunk, aztán kezdtük elölről más sorrendben. Észre se vettük, már el is röppent a faültetéssel és úrvacsorás istentisztelettel zárult hétvége.

Este • Itthon nagy rend és nyugalom várt. Örömmel fogadtak, sokáig ölelgettek. Őrület, hogy milyen szépen elboldogultak nélkülem. Kicsit álmos vagyok, de örülök, hogy elmentem. Most már csak a beszámolót kell megí……

■ Füller Tímea

Istentiszteleti rend • 2010. október 3.

Szentháromság ünnepe után 18. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 1Kor 1,4–9; 2Móz 20,1–17. Alapige: Jn 15,9–14. Énekek: 362., 444.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Missura Tibor; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. negyed 12. (úrv., családi) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv., hálaadó) Gáncs Péter; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kopf András; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kopf András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Ittzés István; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Aki nagy költők nyomában járhatott

Beszélgetés Deméné Smidéliusz Katalin nyugalmazott lelkésszel

▶ **Két héttel ezelőtt a gyékényesi templomszentelésről beszámoló tudósításban csak egy rövid híradás jelent meg arról, hogy *Deméné Smidéliusz Katalin* megromlott egészségi állapota miatt nyugdíjba kényszerült, és ebből az alkalomból a kerület elnöksége – szolgálatát megköszönve – egyházkerületi érmet adományozott számára. Élete fordulópontján keresztfia – *Smidéliusz András* – beiktatása után Kajárpécen, a templomkertben beszélgettem vele.**

– Répcelakon születtem. Édesapám a gyülekezet lelkésze volt, édesanyám védőnői képesítéssel mint házi betegápolónő dolgozott. Négyen voltunk gyerekek, akiket taníttattak. Bátyáim, majd én is Sopronban, a Berzsenyi-gimnáziumban tanultunk, ami akkor állami iskola volt. Havonta csak egyszer jöhettünk haza a kollégiumból. A vasárnapi szilenciumok miatt se délelőtt, se este nem lehetett templomba menni. Katolikus barátnőmmel felfedeztük, hogy misére délután el tudunk jutni. Így a mise liturgiáját, énekeit jól megtanultam. Havonta csak egy hétvégén lehetett együtt a család, ami sokszorosan ünnep volt számunkra.

Érettségi után a teológiára mentem, bár komolyan gondolkodtam azon, hogy tanár legyek, gyerekeket tanítsak magyar irodalomra, német nyelvre. Be is adtam a jelentkezésemet az Eötvös Loránd Tudományegyetemre. Jegyeim alapján lett is volna esélyem, bár akkoriban komoly hátrány volt, hogy nem voltam KISZ-tag. Azon tűnődtem, hogy nem tudom, és nem is akarom titokban tartani, hogy kiben és mit hiszek. Nem tudtam volna világnézetileg semleges tanár lenni.

– Akkoriban még nem ordinálták a teológiát végzett nőket. Tehát annak tudatában jelentkezett, hogy nem lehet Luther-kabátos lelkész. Remélte, hogy esetleg egyszer megváltozik ez az álláspont?

– Már a felvételi vizsgán tudatták velünk, hogy csak a diakóniai munkában alkalmazhatnak bennünket. Végül lelkészi munkatársi szolgálatba állhattunk. Ezt elég fájón éltem meg. Méltánytalannak éreztem, hogy a férfi kollégákkal együtt végzünk, ugyanazt tanuljuk, erre készül az ember teljes szívvel, és mégis kérdés, hogy a végén mi lesz velünk. Azt tudtam, hogy valami szolgálat adódik, munkanélküli biztosan nem leszek. Különösen az fájt, hogy úrvacsorát osztani vagy keresztelni nekünk nem lehetett. Pedig konfirmandusként azt tanuljuk, hogy szükség esetén akár egy szülésznő is keresztelhet gyermeket. Ehhez képest az öt év teológia és a nem éppen szégyenletes szigorlati bizonyítvány nem volt elég ahhoz, hogy gyermeket keresztelhessek.

– A teológia után férjhez ment, családot alapítottak…

– 1978 júniusában végeztem, július 23-án délelőtt volt a kibocsátásom, délután az esküvőnk. Férjem, *Deme Dávid* a Vas megyei Ostffyasszonyfára került, én egyházmegyei munkatárs lettem, de mindössze kétszer kaptam feladatot. Ez csak egy jelképes beosztás volt. Közben sorban születtek a gyermekeink – *Zsuzsanna, Boglárka* és *Dávid,* majd Nagykanizsán *Julianna* –, így elsősorban édesanya és papné lehettem.

– Végül mégis felvehette a Luther-kabátot.

– A második lányom születése után, 1981-ben a szomszéd falu, Csönge lelkészi állása megüresedett. Tudták, hogy teológiát végeztem. Akkoriban ha egy gyülekezet meghívott valakit – annak ellenére, hogy nő –, a püspök ordinálta. A csöngeiek elfogadtak, bár már a harmadik gyermekünket vártuk. Hallatlan szeretettel vettek körül. Édesapám mindig azt mondta a csöngeiekről, hogy ők hűségesen jártak Répcelakra, a belmissziói otthonba az evangélizációkra, nekik lelkük van. A vasi gyülekezetek között is akadtak keményebb és elutasítóbb gyülekezetek a plusz egyházi alkalmakkal szemben, ők nem ilyenek voltak.

A szerző felvétele

– Több fórumon is olvashattuk már verseit. Weöres Sándor falujának lelkészeként ebben nincs semmi meglepő…

– Gimnazistakoromban is írtam verseket, később németből sokat fordítottam. Nagyanyámtól hallottam, hogy a családnak kapcsolata van *Vörösmarty Mihállyal*: a dédanyám keresztapja *Vörösmarty Dániel* volt. A *Szózat* szigorúan tananyag volt a családban.

– Találkozott Cinával, ahogy a csöngeiek kedvesen nevezik híres költőjüket?

– A Weöres családnak kriptája van Csöngén. Weöres Sándor egyszer feleségével, *Károlyi Amyval* együtt felkeresett, hogy szeretné hazahozatni szülei földi maradványait. Közben gyermekeinket térdére ültette és megsimogatta. Amikor Nagykanizsára kerültünk, és Dávid fiam az iskolában róla tanult, büszkén mesélte, hogy kiskorában a költő térdén ült. Nem hitték el. Amikor pedig hozzátette, hogy az édesanyja együtt szolgált Weöres Sándor temetésén a pannonhalmi bencésekkel, végképp háryjánosnak nézték. Társai tudomása szerint nincsenek női papok, és olyan sincs, hogy valakinek az édesapja pap. Nem szeretetlenségből történt mindez, nem tudták, hogy léteznek női és családos papok…

– Végül elköltöztek Vasból.

– Férjemet a nagykanizsai gyülekezet hívta meg lelkésznek, én pedig Sandra kerültem 1990-ben. Innen mentem nyugdíjba idén.

– Aki négy gyermeket nevel, családanya, háztartást vezet, bármikor visszavonulhatna az aktív szolgálatból. Hogyan egyeztette össze ezeket a feladatokat?

– Amíg a szüleim éltek, nagyon sokat segítettek. Odaszánták erejüket, idejüket. Ha úton voltam a szolgálatban, teljes nyugalomban voltam, mert biztonságban tudhattam a gyermekeimet. Ostffyasszonyfán a szeretett *Zsuzska* néni, egy gyülekezeti tagunk segített sokat. Nem mondom, hogy könnyű volt. Nem tudom, a férfiak átélik-e ezt, de a prédikáció végén hazagondoltam.

– Hogyan telnek most a napjai?

– Most is minden hétfőn elolvasom a jövő vasárnapi igét. Néha még az éneket is kiválasztom. A kanizsai gyülekezetben változatlanul papné vagyok. Az alsósok hittanóráira néha bemegyek. Míg aktív szolgálatban álltam, otthon a háztartásban sok minden rendezetlen maradt, mert az egészségi állapotom egyre kevésbé tette lehetővé, hogy mindkét helyen teljes gőzzel végezzem a munkámat. Igyekszem utolérni magam. Öt unokánk van, néha vigyázok rájuk. De Julianna lányunk még csak tizenhat éves…

– Meglepte a kerületi elnökség kitüntetése?

– Igen. Az emlékérmen gyönyörű a Luther-rózsa ábrázolás. Én mindig örültem annak, hogy az evangélikusok nagy családjában vagyok otthon, és azon belül is mindig a Dunántúlon szolgálhattam.

– Korábban említette, hogy jó lenne későbbre halasztani ezt a beszélgetést, mert az idő előtti nyugdíjba menetelt még nem tudta feldolgozni…

– Nehéz azt megélni, hogy csak álmomban futok kamasz lányommal, az unokákról nem is beszélve. Őrzöm a dédapám leveleit, aki tanító volt Burgenlandban. Özvegy nagyanyámnak nehéz sorsában az éneket idézte: „Mind jó, mit Isten tészen, és szent az ő akaratja." Ez bátorít engem is. Amit nehezen él meg az ember, abban is elrejt Isten valami rendkívüli ajándékot. Ezt igyekszem meglátni.

Sokan idézik a páli igét az elvégzett futásról, a megtartott hitről, az eltétetett jutalomról. Az én futásom még nem ért véget, bár szó szerint futni már nem tudok. Nem tudom, mennyi és milyen súlyú próba ér még engem és a hitemet, nem vagyok bizonyos, hogy sikerül végig megtartani. De abban bizonyos vagyok, hogy Isten hűségének nincs határa. Ő tart meg engem…

■ Menyes Gyula

Programok internetezéshez: Internet Explorer

Cikksorozatunkban az öt legnépszerűbb böngészőt mutatjuk be. A programok mindegyike kibővíthető, mi azonban azokra a felhasználókra koncentrálunk, akik nem kívánnak kiegészítőkkel bíbelődni, hanem telepítés után már csak internetezni szeretnének.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Lehet szeretni, lehet nem szeretni, de azt mindenképpen el kell ismerni, hogy a Microsoft és gondolkodásmódja évtizedek óta uralja a számítógép előtt ülő – kezdetben néhány százezres, majd milliós, mára pedig milliárdos – tömeg mindennapos géphasználati szokásait.

A redmondi székhelyű szoftveróriás dominanciájának köszönhetjük, hogy az *Internet Explorer* az a böngésző, melyet a legtöbben ismernek és/vagy használtak már. Talán minden olyan felhasználó ismeri, aki valaha internetezett (és hat-nyolc évesnél idősebb).

A legnépszerűbb netezős szoftver idén augusztus 16-án ünnepelte tizenötödik születésnapját. A közkedvelt nevén *IE* így az *Operával* együtt a legrégebbi játékosok közé tartozik. Fénykorát 2002–2003-ban élte, amikor a böngészők közötti részesedése körülbelül kilencvenöt százalékos volt, az IE5, valamint az azóta sokak által keményen kritizált IE6 verziókkal.

A Microsoft böngészője jelenleg a 8. verziójánál tart, melyet elődeinél jóval nagyobb kampánnyal igyekezett népszerűsíteni a Microsoft. A társaihoz hasonlóan természetesen ingyen letölthető IE8 a korábbi verzióknál már jóval biztonságosabb – az erősödő konkurenciaharc, úgy tűnik, jó hatással volt a biztonsági problémák miatt korábban sokszor lehúzott redmondi fejlesztőgárdára is.

A biztonságosabb böngészést segíti például az *Explorereknél* az IE8-ban debütáló – cikksorozatunk korábbi részében, a *Google Chrome-nál* már említett – URL-címes domainkiemelés. Szintén az IE8 újdonságai a gyorssegédek. Ezek lényege, hogy egy kifejezés kijelölését követően a megjelenő ikonra kattintva rákereshetünk, valamilyen közösségi webhelyen megoszthatjuk vagy éppen lefordíthatjuk az adott szövegrészletet.

A Microsoft Internet Explorer ingyenesen letölthető:
http://www.microsoft.hu
A Microsoft Internet Explorerhez ingyenesen letölthetők gyorssegédek:
http://www.ieaddons.com/hu/accelerators
A Microsoft Internet Explorer 9 béta változata ingyenesen letölthető:
http://windows.microsoft.com/hu-HU/internet-explorer/download/ie-9/worldwide

Bár a funkció alapból a böngésző része, a gyorssegédeink választékát mi magunk bővíthetjük újak hozzáadásával.

Az anonim, utólagosan lenyomozhatatlan internetezési mód sem maradhatott ki a tavaly márciusban megjelent nyolcas verzióból. A funkciót itt InPrivate böngészésnek hívják, leggyorsabban a Ctrl-Shift-P billentyűkombinációval érhető el.

Bár a korábbi verziókhoz képest alaposan feljavították a címsáv és a kereső intelligenciáját, az IE8-nál egyébként frissebb *Google Chrome* szintjéhez egyelőre nem ér fel ez a funkció. A böngészőből jelenleg hiányzik mindenféle alapból beépített bővítmény (mint például a chromebéli Flash, vagy az *Operában* meglévő, kártevők elleni AVG-védelem), illetve a témákkal való testreszabhatóság sincs megoldva.

Már érkezőben az Internet Explorer 9

A megjelenése utáni negyvennyolc órában kétmillióan töltötték le az IE9 béta változatát – merthogy a szoftver jelenleg csak ebben a véglegesítés előtti változatban létezik. A nagy érdeklődés nem véletlen, a fejlesztők alaposan átszabták a programot.

Az újítások sora a külsővel kezdődik: a *Chrome* által meghonosított minimalizmus jegyében egyszerűbb, átláthatóbb felületet adtak az IE-nek is. Fejlődött a megnyitott fülek kezelése, a letöltéskezelő; az értesítések pedig ezután nem zavarják meg a felhasználót, hiszen külön helyet kaptak, mégpedig a megnyitott ablak legalján.

A teljesítmény növelése érdekében az *Internet Explorer 9* már kihasználja a számítógép grafikus processzorát az olyan nagy grafikus teljesítményt igénylő feladatokban, mint a videózás vagy az internetes játék. A sebességen persze általánosságban is növeltek, és minden meglévő funkció működését próbálták picit optimalizálni.

■ Balogh Csaba

Játékmegfejtés

Evangélikus Élet-böngészőjátékunk helyes megfejtése: a rejtvényháló kérdéses mezőiben szereplő nevek az *Evangélikus Élet* 2010. június 13-ai számában szerepeltek.

A játék fődíját, a Luther Kiadó által felajánlott, *Új evangélikus templomok* című könyvet *Schermanné Raisz Klára* olvasónk nyerte. Gratulálunk!

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Nincs több szobafogság!

Attól még, hogy valaki nyugdíjba megy, nem áll meg az élet – sőt néha akkor kezdődik csak igazán! Nem mondom, hogy nem szerettem a munkámat, de azért bőven elég volt már belőle – a végén számoltam a napokat… A férjemmel mindig szerettünk csavarogni, mindegy, hogy városokat megnézni vagy csak sétálni a Margit-szigeten. Most végre időnk is lenne, és bírnánk is, hiszen fiatalok vagyunk – na jó, fiatalosak.

Egy gond van csak: ahogy jött az ősz, tudtam, „oda leszek szögezve" a lakáshoz. Merthogy a munkát abbahagytam ugyan, azért a „másodállásom" megmaradt: én vagyok a család bébiszittere – ami persze természetes egy nagymamától. Négy unokám van, egytől egyig imádnivalók, amikor elemükben vannak, de borzasztó nyűgösek, ha betegek.

Vagyis ősszel mindig. Amikor az egyik kikeveredik a megfázásból, hallom, hogy a másik kezd köhécselni. Már nem is kérdezek semmit, ha meglátom a lányom „anya, lenne egy kis gond" tekintetét. Csak hozom az ágyneműt, és előkészítem a „betegszobát". Ilyenkor az aktuális gyengélkedő nálam tölti a napot, vagy épp én megyek hozzájuk. Mesét olvasok, bábozok nekik, vagy együtt tévézünk. Muszáj, mert a fiamék rengeteget dolgoznak, és így legalább egy teherrel kevesebb van rajtuk. De azért… szeptembertől márciusig? Ez sok ebből a szolgálatból is.

Úgyhogy elhatároztam, idén másképp segítek. Amióta csak létezik, szedem a **Béres Cseppet,** mert hiszek abban, hogy a szervezetünk csodálatosan működik, ha megadjuk számára azt, amire szüksége van. Akkor elég erős ahhoz, hogy maga is le tudja győzni a külső támadásokat.

Múltkor épp azt kerestem a dobozon, hogy ötven év felett vajon változik-e az adagolás, amikor észrevettem valami sokkal érdekesebbet: nem csak felnőttek szedhetik a cseppeket, gyerekeknél éppúgy hatásosak, hiszen az ő immunrendszerük is ugyanazon az alapon működik, csak még alakulófélben van. Különösen fontos, hogy ebben az érzékeny szakaszban segítsük a működését – tízkilós testsúly felett ez már lehetséges.

Ha napi tíz-húsz cseppen múlik a kicsinyeim egészsége és a család nyugalma, ez igazán megéri, nem? Együtt azért mégiscsak jobb kirándulni!

BPF1009PR

A **Béres Csepp®** vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.
A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegtájékoztatót,
vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

HIRDETÉS

Presbiterképzés 2010–2011

Az első országos presbiterképző tanfolyamot – két találkozásra bontva – 2010. október 15–17. és 2011. április 8–10. között tartjuk Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

A képzés tantárgyai és előadói: Ószövetségi bibliaismeret (Vető István) • Újszövetségi bibliaismeret (dr. Fabiny Tibor) • Egyházismeret (dr. Hafenscher Károly) • Egyháztörténet és hitvallások (Tubán József) • Istentisztelet és kegyesség (dr. Hafenscher Károly) • Gyülekezetépítés és misszió (Sefcsik Zoltán, dr. Garádi Péter) • Gyülekezetismeret és gyakorlat (Gregersen-Labossa György, Sztrókay Attila)

Kezdés október 15-én, pénteken 18 órakor. Jelentkezni legkésőbb október 5-ig lehet: dr. Hafenscher Károly, 8253 Révfülöp, Füredi út 1.; presbiterkepzes@lutheran.hu. (Túljelentkezés esetén újabb tanfolyamot indítunk.) A jelentkezőknek részletes programot s a felkészüléshez olvasnivalót küldünk.

Dr. Fabiny Tibor szakmai tanácsadó
Dr. Hafenscher Károly, a képzés vezetője

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Őszibarack

Hozzávalók a tésztához: *20 dkg margarin vagy zsír, 30 dkg cukor, 2 tojássárgája, 1 kiskanál szódabikarbóna, 2 dl tej, 75 dkg liszt, 1,5 dl rum*

A töltelékhez: *15 dkg margarin, 3 evőkanál porcukor, 1 evőkanál kristálycukor, 2 evőkanál kakaó, 3 evőkanál liszt, 2 dl tej*

A díszítéshez: *vérnarancsaroma, tojásfehérje, kristálycukor és bukszuslevél.*

A tésztához a zsiradékot a cukorral és a tojássárgákkal habosra keverjük. Hozzáadunk 3 evőkanál lisztet, valamint a szódabikarbónát és a tejet. Miután az összetevőket jól kikevertük, két óráig állni hagyjuk. Pihenés után összegyúrjuk a maradék liszttel, és körülbelül 2,5 centiméter átmérőjű gombócokat formálunk belőle. Sütőpapírral bélelt sütőlemezen 150 fokon megsütjük.

Ha kihűlt, kettévágjuk a gombócokat, és óvatosan kikaparjuk a közepüket. A kikapart tésztához adjuk a rumot, és állni hagyjuk.

A töltelékhez a hozzávalókat felfőzzük, hűlni hagyjuk, majd összekeverjük a rumos péppel. A félbevágott tésztagombócokat megtöltjük vele, majd összeillesztjük.

Kívülről vérnarancsaromával, majd tojásfehérjével megkenjük, és kristálycukorban meghempergetjük. Legvégül beleszúrunk egy kis bukszuslevelet.

HETI ÚTRAVALÓ

„Azt a parancsolatot is kaptuk tőle, hogy aki szereti Istent, szeresse a testvérét is." (1Jn 4,21)

Szentháromság ünnepe után a 18. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi felszólítanak: Járjunk elhívásunkhoz méltó szeretetben! Ez az alapvető életszabály; ámde „nem az a szeretet, ahogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte az ő Fiát engesztelésül a mi bűneinkért" (1Jn 4,10; LK). Benne megjelent közöttünk Atyánk személyválogatást nem ismerő, nagy szeretete. „Szeretet és hűség találkoznak, igazság és béke csókolgatják egymást." (GyLK 727,10) *Luther* így összegez: „Mert ha hitemmel megismerem, hogy mennyire szeret engem az Isten, akkor a szívem feltétlenül megtelik Isten iránt örvendező szeretettel – és a felebaráti szeretethez lát hozzá. Egyszóval, ahogyan szeretné, hogy az emberek vele tegyenek, úgy cselekszik ő is a felebarátjával." Az írástudó „levizsgáztatta" Jézust törvényismeretből; ő Mózes két törvényét (lásd 5Móz 6,4–5 és 3Móz 19,18) egybefogva, „helyesen" válaszolt: *„…szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és teljes erődből. (…) Szeresd felebarátodat, mint magadat."* (Mk 12,30–31) Mi is ne csak tudjuk a nagy parancsolatot, ha be akarunk jutni Isten országába – amely nem evés és nem ivás –, hanem *„azokra a dolgokra törekedjünk (…), amelyek a békességet és egymás építését szolgálják"* (Róm 14,19). *„A testvéri szeretetről pedig nem szükséges írnom nektek, hiszen titeket is az Isten tanított az egymás iránti szeretetre; és mert gyakoroljátok is ezt minden testvér iránt…"* (1Thessz 4,9–10) De az isteni agapé szeretetről Pál megírta himnuszát (lásd 1Kor 13). Mi azért szerethetünk viszont, *„mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által"* (Róm 5,5). A boldog Isten dicsőségéről szóló evangéliumot hirdeti Pál; szerinte a törvény jó, *„a parancs célja pedig a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és képmutatás nélküli hitből fakadó szeretet"* (1Tim 1,5). Legszebb énekében Salamon így vall: *„Bizony, erős a szeretet, mint a halál (…). Úgy lobog, mint a lobogó tűz, mint az Úrnak lángja. Sok víz sem tudja eloltani a szeretetet…"* (Énekek 8,6b–7a) A szolgáló szeretet egyik első megnyilvánulása a görög nyelvűek hét gondozójának, diakónusának megválasztása volt, hogy az apostolok megmaradhassanak *„az imádkozás és az ige szolgálata mellett"*. Ez nemcsak a gyülekezetnek tetszett, hanem az Úrnak is, *„az Isten igéje pedig terjedt, és nagyon megnövekedett a tanítványok száma"* (ApCsel 6,4.7). Jézust a szeretet tartotta meg a kereszten, ott is *„közbenjárt a bűnösökért"* (Ézs 53,12), s megfeszítettőiért így könyörgött: *„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek."* (Lk 23,34) *„A szeretet nem tesz rosszat a felebarátnak. A szeretet tehát a törvény betöltése."* (Róm 13,10) A tanítványok több igazsága ma is a nagy parancsolat megélése: *„…ha pedig valaki ezeket megtartja és tanítja, nagy lesz az a mennyek országában."* (Mt 5,19) „Szeretet, hit, remény, / Megmarad ez a három; (…) / S ezek közt legnagyobb / Te vagy, ó, szeretet!" (EÉ 442,8)

■ Garai András

HÍREK, HIRDETÉSEK

A Rajkó zenekar jótékonysági hangversenyt ad a Lepramisszió javára október 10-én, vasárnap délután 4 órakor a Budapest I., Batthyány téri Szent Anna-templomban. A belépés ingyenes. Adományokat a helyszínen a perselybe kérnek elhelyezni. Minden érdeklődőt szeretettel várnak. (A templom a metró Batthyány téri megállójánál található.)

A Bethánia CE Szövetség október 15–17-én (péntektől vasárnapig) *A nyitott ajtó* összefoglaló címmel hálaadó jubileumi konferenciát tart Piliscsabán az erdészeti és mezőgazdasági szakközépiskola dísztermében (József Attila u. 2.). Kezdés október 15-én 17.30-kor. Jelentkezés *Bogyó Andrásnál* a 20/416-1434-es telefonszámon vagy a bogyoa@gmail.com e-mail címen. Szeretettel hívunk minden érdeklődőt.

HALÁLOZÁS

Dr. Kolta László vasdiplomás középiskolai tanár, címzetes főiskolai docens, Bonyhád város díszpolgára szeptember 25-én, életének 89. évében, türelemmel viselt, hosszú betegség után elhunyt. Temetése október 2-án, szombaton 11 órakor lesz a bonyhádi evangélikus temetőben az evangélikus egyház szertartása szerint.

A gyászoló család

HIRDETÉS

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója felsőfokú gazdasági végzettséggel és minimum ötéves szakmai tapasztalattal rendelkező *főkönyvelőt* keres. A kezdés várható időpontja 2011. január 1., betanulási időszak november és december folyamán.

Fényképes önéletrajzokat és motivációs leveleket október 15-ig várunk a kiado@lutheran.hu vagy a 1085 Budapest, Üllői út 24. címre.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 3-ától október 10-éig

VASÁRNAP

10.45 / m1
Evangélikus ifjúsági műsor
10.50 / m1
Evangélikus templomok. Albertirsa evangélikus templomai
19.00 / HBO
U2-koncert. Az együttes ötéves szünet után 2009-ben jelentkezett új lemezzel. A No Line On The Horizon óriási siker lett, harminc országban vezette a különböző toplistákat. Az album megjelenése után a U2 turnéra indult. Ennek egyik állomása volt a pasadenai Rose Bowl stadionban tartott koncert. Majd százezer ember előtt léptek fel, ez volt az eddigi legnagyobb koncertjük Amerikában. A fellépésükről készült koncertfilmben a csapat legnagyobb számai is felcsendülnek.

HÉTFŐ

5.20 / m1
Hajnali gondolatok
11.10 / PAX
Ifi cafe – kávéház a város szélén (koncertfilm)
11.15 / M. Katolikus Rádió
Őszi vázlat
Pilinszky János lírája
11.45 / TV2
Titkos háború (színes, fekete-fehér magyar tévéfilm, 2001) (61')
19.40 / m1
Bőrönd Ödön
A Kaláka együttes és Gryllus Vilmos dalai Tamkó Sirató Károly verseire
20.30 / Duna Tv
Rongyos hercegnő (fekete-fehér magyar dokumentumfilm, 1975) (42')
23.00 / Rádió 17 (Budapest)
Lelki szósz (evangélikus félóra)

KEDD

10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó. „Énekek éneke” – a Stile Antico énekel
11.35 / TV2
Út az ismeretlenből (amerikai filmdráma, 2006) (97')
13.00 / PAX
Családi magazin
Családi asztal
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzői: A madrigál mesterei
A madrigál aranykora
22.00 / Duna Tv
Vörös föld (magyar filmdráma, 1982) (100')
23.00 / Bartók rádió
Éjszakai dzsesszklub
Válogatás a Balázs Elemér Group felvételeiből
23.05 / m1
Zegzugos történetek
Kultúrtörténeti kalandozások

SZERDA

14.45 / Duna Tv
Az aradi Golgota (magyar dokumentumfilm, 2004) (32')
15.30 / m1
Nemzetemnek vagyok katonája. Emlékezés az aradi vértanúkra
16.34 / M. Katolikus Rádió
Testvéregyházaink életéből
Jelentések a protestáns világból
20.30 / Duna Tv
Fáklyaláng (fekete-fehér magyar tévéjáték, 1963) (87')
21.25 / m2
Tizennégy vértanú (magyar filmdráma, 1970) (82')
23.05 / Duna Tv
Bogányi Gergely zongorázik
Liszt: Funérailles Oct. 1849
23.35 / Duna Tv
„Kossuth, magyarok Mózese” (magyar dokumentumfilm, 2004) (23')

CSÜTÖRTÖK

12.00 / Kossuth rádió
Déli harangszó az ivándárdai evangélikus és katolikus templomból
19.15 / PAX
Hadd szóljon az orgona!
Bencze István kántor portréja
20.30 / Duna Tv
Zsúptetős emlékek (kínai filmdráma, 2000) (103')
21.30 / m2
6 : 3, avagy játszd újra, Tutti! (magyar vígjáték, 1998) (90')
23.00 / Filmmúzeum
Megáll az idő (magyar filmdráma, 1981) (96')
23.10 / m1
Szélesvászon (filmes magazin) (25')
23.20 / Duna Tv
Papírrepülők (iráni filmdráma, 1997) (87')

PÉNTEK

9.45 / Duna Tv
Megyejáró (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2009)
Békés megye
12.05 / Bartók rádió
A BBC Filharmonikus Zenekarának hangversenye
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő
Kincskeresés
15.50 / Duna Tv
Beavatás. Czakó Gábor televíziós esszéje
18.00 / PAX
Kerékpártúra egyháztörténeti utakon (útifilm)
Kő-, tégla- és paticstemplomok vidékén
21.35 / m1
Az utolsó adás (amerikai zenés vígjáték, 2006) (105')
23.10 / Duna Tv
Fél Nelson (amerikai filmdráma, 2006) (103')

SZOMBAT

10.35 / Duna Tv
Az egyházi művészet kincsei – Barangolások Toscanában
Az arezzói Valdichiana
12.05 / Duna Tv
Isten kezében
13.00 / M. Katolikus Rádió
Collegium Esztergom
Beszélgetések jogról és morálról – a szabadság fényében
15.30 / Mária Rádió
Mégis szeretni
Gyökössy Endre tanítása
18.30 / Kossuth rádió
Mentés másként (kulturális műsor)
19.00 / Duna Tv
Karamell (francia–libanoni játékfilm, 2007) (92')
24.00 / Bartók rádió
Ars nova
Az Amadinda ütőegyüttes és a Forrás zenekar hangversenye

VASÁRNAP

6.00 / Tenkes Rádió (Siklós)
Lelki szósz (evangélikus félóra)
8.00 / Mária Rádió
Ökumenikus lapszemle
10.04 / Kossuth rádió
Metodista istentisztelet közvetítése Szolnokról
Igét hirdet: Khaled Abdo László lelkész
10.45 / m1
Baptista magazin
11.10 / m1
Evangélikus ifjúsági műsor
15.05 / Bartók rádió
Jubilate Deo. Évszázadok egyházi muzsikája
15.34 / M. Katolikus Rádió
Gregorián énekek
21.25 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Benne:
Liszt Ferenc: Esztergomi mise

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Amikor kiáltottam, meghallgattál engem, bátorítottál, lelkembe erőt öntöttél. Zsolt 138,3 (Róm 8,15; Mk 12,28–34; Róm 14,17–19; Zsolt 65) Sűrűn mondogatjuk, idézzük a 130. zsoltárból: *„A mélységből kiáltok hozzád, Uram!”* Mai zsoltárversünk már nemcsak a mi nyomorúságunkról, mélységeinkről szól, hanem Isten nagyszerűségéről is, aki nemcsak meghallgat minket, de bátorít és erőt is ad. Tudatosítsuk magunkban, hogy Isten mindig több oldalról és többszörösen siet segítségünkre, mint amekkora a mi gondunk! Higgyünk abban, hogy Istennek örömére van, ha minket kiegyensúlyozott, bátor, boldog, erős embernek lát – és mi is így látjuk magunkat, hiszen mindezt tőle kaptuk.

Hétfő

Jézus így szólt hozzá: „Zákeus, szállj le hamar, mert ma a te házadban kell megszállnom.” Ekkor sietve leszállt, és örömmel befogadta. Lk 19,5–6 (Zsolt 40,17a; 1Thessz 4,9–12; Gal 3,15–18) Úrvacsorai liturgiánkban gyakran imádkozom: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, de segítségedre szorulok, és vágyódom kegyelmedre.” Valóban méltatlanok vagyunk Jézus jelenlétére. Zákeus sem volt méltó rá, Jézus mégis betért hozzá, hogy üdvössége lehessen. Ma, amikor ezt az igeverset olvassuk, tulajdonképpen mi vagyunk azon a fán. Előttünk áll meg Jézus, és nekünk mondja: nálad akarok megszállni, otthon lenni, veled akarok találkozni. Legyen a mi találkozásunk is örömmel teli Jézus-befogadás!

Kedd

Óvta népét, mint a szeme fényét. 5Móz 32,10 (1Jn 4,16a; 1Tim 1,1–8/9–11/; Gal 3,19–29) Csodálatos ige a mai! Isten mint a gyermekét óvó édesapa jelenik meg előttünk. Olyan édesapaként, aki a legjobban tudja, mit jelent óvni egy gyermeket. Mert a gyermek – s nyugodtan gondoljon ki-ki magára – testét, életét ennek az apának köszönheti. De neki köszönhetjük a tehetségünket, az erőnket, az időnket, a kapcsolatainkat, a lehetőségeinket. Neki köszönhetjük a testi egészséget és a lelkit is, amikor a szív is vidám és erős. Azt, hogy ha a gond egy pillanatra hatalmába kerít is, de már a következő pillanatban ott vagyok Isten óvó kezében, mert vigyáz rám, mint a szeme fényére.

Szerda

Bár a szívünk elítél, Isten mégis nagyobb a mi szívünknél, és mindent tud. 1Jn 3,20 (Jer 14,7a; Énekek 8,4–7; Gal 4,1–7) Életünk nagy hibája, hogy túlságosan felértékeljük vagy épp túlságosan leértékeljük magunkat. Ezektől szenvedünk, és keressük a helyes utat, melyet egyedül Isten szava mutathat meg nekünk. Mi a helyes út? Ha tudom, hogy Isten teremtménye vagyok, és tudom, hogy ha alázattal állok meg Isten előtt, akkor ő fel fog menteni az ítélet alól Fia, Jézus Krisztus által. Amit ne felejtsünk: ő mindent tud! A szívünkbe is belelát, őt nem lehet becsapni. De azt se felejtsük, hogy ő a mi szívünknél is nagyobb!

Csütörtök

Adjatok hálát az Úrnak, hívjátok segítségül nevét, hirdessétek tetteit a népek közt! Zsolt 105,1 (Jn 4,42; ApCsel 6,1–7; Gal 4,8–20) Három felszólítás hangzik ma felénk. Keresztény életünk alapjai kellene, hogy legyenek ezek a felszólító igék. Hálát adni Istennek az tud, akinek szíve Isten szeretetével és jóságával van tele. Aki a gondok között is tud hálát adni, az valóban megtapasztalhatta már Isten nagyságát és közelségét a saját életében. A segítségül hívás jól megy nekünk, de nem mindegy, hogy kitől várjuk a segítséget. Ezért merjünk bátran Isten elé állni és tőle várni megoldást az életünk kérdéseire. És minderről pedig bátran tegyünk vallomást, hiszen Isten szeretete Jézus Krisztusban megragadhatóvá lett minden embernek.

Péntek

A szeleket tette követeivé, a lángoló tüzet szolgájává. Zsolt 104,4 (Ef 1,11–12; Lk 23,32–34; Gal 4,21–31) Sokszor érezzük, hogy de jó lenne megtapasztalni, amit Izráel vándorló népe átélt a pusztában: megnyílt előttük a Vörös-tenger, Isten felhő- és tűzoszlopban vezette őket. Gedeon is átélt különös csodát, amikor a sziklából tűz csapott ki, és felemésztette az általa kitett ennivalót (Bír 6,21). Isten hatalma ma sem kisebb! Ma is ő uralkodik a szél és a tűz felett. De mi már az *Újszövetség* népe vagyunk. Mi már Jézus Krisztus felől láthatjuk Istent, aki Jézusban a legnagyobb hatalmát mutatta meg: győzött a bűn és a halál felett. Legyen Istennek hála, hogy a szél is, a tűz is a szolgája, de mi Jézus Krisztus által már nem kell, hogy a bűn szolgái legyünk.

Szombat

Aki a Léleknek vet, a Lélekből fog aratni örök életet. Gal 6,8 (Dán 12,2; Mt 5,17–24; Gal 5,1–15) Vetés és aratás ismert fogalmak, mégis legtöbbünk csak néhányszor vagy talán sohasem próbálta. Különleges érzés a földbe elvetni egy magot és várni, hogy kicsírázzon, majd a megfelelő körülmények hatására termést hozzon. Ahogyan a természet önmagában hatalmas csoda – ilyen csodálatos a mi Teremtőnk –, úgy még nagyobb, amikor már nem a földire, de a lelkire és ezáltal az örökkévalóra koncentrálunk. Istennek legyen hála, hogy ő munkálkodik ezen. Veti az ige magvát, és adja az örök életet.

■ Tamásy Tamásné

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.